

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

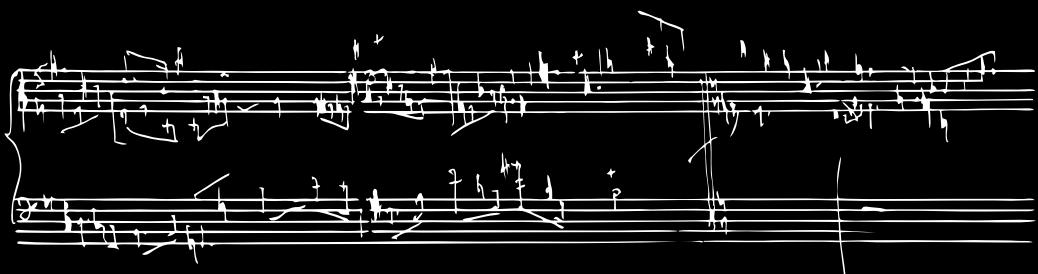
QARA QARAYEV

ADINA

MÜASİR MUSİQİ FESTİVALİ

(20-24 APRİL 2015, BAKI)

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Əbülfəs Qarayev

Azerbaycan Respublikasının
mədəniyyət və turizm naziri

Hörmətli Festival iştirakçıları və qonaqlar!

Hər binizi Qarayev adına Müasir Musiqi Festivalı və "XX-XXI əsrlərin vokal musiqisinin nəzəri problemləri" Elmi Konfransında səmimi-qəlbən salamlayıram. Hazırkı tədbir – Azerbaycan musiqicilərinin Avropa və MDB ölkələrindən olan həmkarları ilə əməkdaşlığı – Bakının mədəni həyatında baş verən ən önəmli hadisələrdən biridir. Qara Qarayev adına Musiqi Festivalının artıq sayca beşinci dəfə müstəqil Azerbaycanda keçirilməsi, əlkəmizin musiqi mədəniyyətinin ümumdünya çərçivələrinə integrasiyasının parlaq nümunəsidir, musiqişünasların müasir operalar haqqda elmi konfrans üçün xüsusi olaraq hazırlanmışları mühazirələr isə, çağdaş musiqi sənətinin öyrənilməsi üçün yeni impuls olacaqdır.

Elmi konfrans iştirakçılarına maraqlı diskussiyalar, Festivalın qonaqları və Bakının musiqi həvəskarlarına isə müasir vokal musiqisinin ən layıqli nümunələri ilə əyləncəli tanışlıq arzu edirəm.

İlk dəfə artıq uzaqlarda qalmış 1986-ci ildə keçirilmiş Festivalın bu dəfəki konsepsiyası qəsdən olaraq "qeyri-konseptual"dır. İdeya müəlliflərinin fikrincə, radikal deklarasiya və manifestasiyaların dövrü çoxdan keçmiş və hazırda konseptual və quasi-konseptual diskussiyalarda mübahisələrin fonunda faktiki eşidiləməmiş canlı Musiqini dinihməyin əsil zamanıdır. İncəsənet həvəskarları və Festivalın qonaqları bəkili dinleyicilər üçün çox az dərəcədə məlum olan, özlüyündə bir çox açılışları ehtiva edən, raritet xarakterli Musiqi eşidəcəklər.

Festivala bir növ remzi giriş kim 20 aprel, günorta Qara Qarayev adına Mərkəzi İncəsənet Məktəbinde isveçrəli gitara ifaçısı Christoph Jägglin tərəfindən məktəbin sağlıqları üçün ustad dərsleri veriləcəkdir. Ele həmin gün Müslüm Maqomayev adına Azerbaycan Dövlət Filarmoniyasında Festivalın Açılış mərasimi olacaqdır.

Açılış konsertində Üzeyir Hacıbəyli adına Azerbaycan Dövlət Simfonik Orkestri kollektivin baş dirijoru və bədii rəhbəri Rauf Abdullayevin idarəsi altında Q.Qarayev, W.Lutosławski, K.Saariaho, E.Denisov, F.Cerha, V.Soyer və A.Berg kimi bəstəkarların əsərlərinə səsləndirəcəkdir. Qarayev tərəfindən bir zamanlar düşünülmüş, lakin təessüb ki, həyata keçirilməmiş simfoniyının hissələrindən birinin adı - "Kədərlər axşam", konsertə epigraf kimi götürülüb.

VI Festivalın programının mərkəzində Vladimir Tarnopolskinin "Jenseits der Schatten" (Kölgənin fövqündə) multimedial operası durur. Bu əsər 23 aprelde Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsində dirijorlar Igor Dronov və Fuad İbrahimovun idarəsi altında Moskvadan "Yeni Musiqi Studiyası" ansamblı tərəfindən sesləndiriləcək.

Muze Mərkəzində XX əsrin sonundan yazılmış və opera janrinin ən gözəl nümunələrinə aid edilə biləcək iki operanın video yazılı nümayiş etdirilecek. 21 aprelde P.I.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasının professoru Marianna Visotskaya italyan bəstəkarı Salvatore Sciarrino'nun "Gözlerimin dönük nuru" operasını, növbəti gün, 22 aprelde isə elə bu məkanda ingilis bəstəkarı Harrison Birtwistle'in "Minotavr" operasını sənətşünaslıq doktoru Tatyana Tsareqradskaya təqdim edəcəklər. "Laut Käfig etrafında" programı (21 aprel, Kamera və Orqan Musiqisi Zali, İsvəçəre kollektivi ensemble écoute, solist Asako Motoshima, soprano) isveçrə bəstəkarı J.Wyttenbach'ın eyni adlı vokal silsiləsinin etrafında qurulmuşdur. Programa Y.Pagh-Paan, A.Zimmerlin, N.Castiglioni, I.Zelenka və Azerbaycan bəstəkarlarının isimləri daxildir. Festival programında Azerbaycan və Rusiyanın birgə layihəsi olan, konseptual mərkəzində incəsənetin bütün zamanlardakı "leytmotivi" hesab edilə biləcək mövzudakı "Sevgi Hekayətləri" (22 aprel, Beynəlxalq Muğam Mərkəzi, solistlər Feride Məmmədova/soprano və Gülsən Ənnağıyeva/piano), XX əsrin vokal musiqisi mövzusuna özünənməxsus "variasiya" rolunu oynayır. İdeya müəllifi Rauf Fərhadov, video mühəndisi Rauf Məmmədov olan bu layihədə A.Schönberg, A.Webern, A.Berg, F.Schreker, H.Pfitzner, A.Zemlinsky'nin əsərləri seslənəcəkdir.

24 aprelde Festivalın bağlanış konserti olacaqdır. "Xütbə, Dua, Tufan" ideyasına uyğun olaraq seçilmiş programda B.Furrer, B.Nilsson, A.Vustin, İ.Stravinski, İ.Hacibayov, J.Tavener, A.Schoenberg və W.Lutosławski'nin əsərləri seslənəcəkdir. Ümid edirik ki, zənginliyi və müxtəlifliyi ilə seçilen Festival programı, Bakı auditoriyası üçün vokal janrinin qeyri-adi imkanlarının nümayishi ilə eyni zamanda yeni bəstəkar isimləri və yeni əsərlərlə tanış edəcəkdir.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Qarayev mirası müasir musiqi Festivalı

Bakıda Qara Qarayev adına VI Müasir Musiqi Festivalı keçirilir. Öncələr, sovetlər zamanı, 1986-ci ildə ilk Festival keçirilən zaman o radikal və alternativ xarakterində idisə, indi bu tədbir oturuşmuş və mötəbər məhiyyət daşıyır. Bu o səbəbdən baş verir ki, XXI əsrde reallığın akademik dərkindən fərqlənən avanqard radikalizm ənənəsi haqqındaki bütün mübahisələr öz aktuallığını itirmişdir. Mədəniyyət və incəsənət artıq müxtəlif bədii ideologiyaların, üslub və məktəblərin mübarizə məkanı deyildir. 1986 ilə 2015-ci il arasında isə kifayət qədər ciddi zaman məsafəsi vardır.

Bu məsafədən aydın olur ki, müxtəlif bəstəkarlıq məktəblərinin nümayəndələri arasındaki "musiqi müharibələri" öz əvvəlki aktuallığını itirmiş; daimi avanqard-yenilikçi ideyası ya bitmiş, ya da sönükləşərək akademik *mainstream* halına gəlmüşdür. Bu dövrdə tamamile aydın oldu ki, radikal bəstəkar çevrilişlərinə zərurət artıq yoxdur, ən ziddiyətli bədii təməyüllərin rahatca qonşuluq tapdıgı musiqi məkanınınsa alternativ modeli meydana gelmişdir.

Bu hal özünü xüsusilə XX əsrin sonlarında, avanqardin konseptualizasiyasından ve bu hərəkatın son olaraq öz-özünü imitasiyasından sonra başlandı. Bunlar isə onun tarixi sonunu zəruri edərək, avanqardin hansısa funksiyalarının tədricən kütləvi mədəniyyətə ötürülməsini təmin etdi. Proses zamanı yalnız terminologiya yox, müasir incəsənətin seminatika və struktur əsasları da dəyişildi. Bütün bunlar əlbətə ki, müasir musiqi festivallarının ideoloji aspektində özünü göstərməyə bilməzdi.

Doğrudur, onların bir çoxları indiyədək mümkün "izm" və "post"lara yönələrək, konsepsiyanı məhz bu aspektlər ətrafında qurur. Və çox zaman məhz bu səbəbdən başlıca olanı – Musiqinin özünü itirərək.

Hazırkı festivalda vacib olan budur ki, Musiqi anlayışı saxlanılsın, və ardını da artıq dinləyici müyyəyen etməlidir — "izm" və ya "post", konsept və ya dekonstruksiya, happening və yaxud multimedial?

Festivalın daha bir xüsusiyyəti bu tədbirin hansısa festival formatı və ya standartından — bir çox festivallarda program məhz burlara uyğun düzənlənir — uzaq olmasına. Qarayev Festivalı her dəfə musiqi sənətində müxtəlif təsəvvürleri, anımları və formaları özündə ehtiva edən yeni bir musiqi məkanına çevirilir.

Dmitri Şostakoviç ilə birgə, Bakı
1950-ci illərin əvvəlləri

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Bu dəfəki, Altıncı Festival — XX-XXI əsrin vokal musiqisinə həsr edilib. XX-XXI əsrlərdə isə, məlum olduğu kimi vokal incəsənetində çox sevilən və ənənəvi *belcanto* janrından başqa dünyalar və gələnəklər mövcuddur. Bunlar da öncəkiler kimi çox maraqlı, cəlebdici və ecazkardır, hərçənd ki, böyük təessüflərə rəğmən, geniş dinləyici kütłesi üçün indiyədək naməlum olaraq qalmaqdadırlar.

Bu anlamda Festival, dinləyiciləre irəlidə çox maraqlı macəralar təklif edir. W.Lutoslawski, J.Wittenbach, V.Tarnopolski, K.Saariaho, B.Furrer, J.Tavener, A.Vustin, İ.Hacıbəyovun əsərləri dinləyiciləri yeni vokal məkanlarına xəyalı səyahəti olacaq. Bu mənada "Malmberget dahisi" adlandırılmış, böyük işveç bəstəkarı Bo Nilsson tərəfindən 1958-ci ildə qələmə alınmış və hazırda demək olar ki, yaddan çıxarılmış və ifa edilməyən *Brief an Gösta Oswald* əsərini ayrıca qeyd edə bilərik. 24 aprelədə bu əsər Bakıda səslənəcək.

Qara Qarayev adına müasir musiqi Festivalı, deyildiyi kimi XX-XXI əsrlərin musiqisi ideyasını daşıyır. Bu bir mənada çoxesrlik böyük ənənənin davamıdırsa, başqa bir tərəfdən də çağdaş musiqinin çoxşaxəli və çoxsəthliliyi anlamını özündə ehtiva edir. Yəqin ki, bu səbəbdən Festivalın hər konserti müasir musiqinin bir üzü, onun bir variantıdır.

Programa göz atarkən orada iki böyük rəmzi-simfonik tağa — açılış konserti "Kədərlİ axşam" (Qara Qarayevin bir zamanlar nəzərdə tutduğu və təəssüf ki, qələmə almadiği simfoniyanın bir hissəsi belə adlanırdı) və bağlanması konserti "Xütbə. Dua. Daşqın" (müxtəlif layihələr və konsepsiylər) rastlayacaqsınız.

Festivalın daha bir vacib tərəfi — ifaçıların seçimidir və bu heç də hər zaman kəmiyyət və böyük isimlərlə ölçülüdür, lakin keyfiyyət burada hər zaman başlıca göstəricidir. Öncələr olduğu kimi, seçim zamanı "uluz"ların dəvəti başlıca deyildi, çünkü bu mənada cazibə, Festivala əsla gerek deyil. Burada başlıcası musiqinin özü və onun ifaçılarıdır. Bu səbəbdən iştirakçılar arasında öncələr Festivalda məharətini göstərmiş, Bakı və Avropa dinləyicilərinə tanış olan ifaçılar var.

Beləliklə aprelin 20-dən 24-nə kimi Bakıda Qara Qarayev adına VI Müasir Musiqi Festivalı keçirilir. Mütləq dinləməyə gelin, çünkü növbəti, Yeddinci Festival düz üç il gözləməli olacaqsınız. Belə ki, 2018-ci il bizim musiqinin klassikinin 100 illilik yubileyi və onun xatirəsi ilidir. Altıncı Festival isə "burada və indi" keçirilir. Yeddinci "orada və elə o saatda" baş verəcək. Düz üç ildən sonra.

Tahir Salahov bəstəkarın onun tərəfindən yaradılmış məşhur portreti qarşısında, 1960-ci illər

Rauf Fərhadov
sənətşünaslıq doktoru

Qara Qarayev müasir musiqi festivalı

Festival Programı

- ◆ **20 aprel 2015, saat 12.00** Ustad dərsləri
Qara Qarayev adına Mərkəzi İncəsənət Məktəbi
Gitara ifaçısı **Christoph Jägglin** (İsvəçrə)
- ◆ **20 aprel 2015, saat 19.00** Festivalın Açılışı. "Kədərli axşam"
Azerbaycan Dövlət Filarmoniyası
Üzeyir Hacıbəyli adına Azerbaycan Dövlət Simfonik Orkestri
bədii rəhbər və baş dirijor **Rauf Abdullayev**
Yekaterina Kiçigina (soprano, Rusiya)
Fəridə Məmmədova (soprano, Azerbaycan)
Nadiya Zelyankova (mezzo-soprano, Rusiya-Almaniya)
Sergey Malinin (tenor, Rusiya)
Andrey Kaplanov (bariton, Rusiya)

Qara Qarayev (1918-1982)
Witold Lutosławski (1913-1994)
Kaija Saariaho (*1952)
Edison Denisov (1929-1996)
Friedrich Cerha (*1926)
Vyacheslav Soyfer (*1961)
Alban Berg (1885-1935)

"İldirimiş yollarla" baletindən "Introduction" (1957)
Les espaces du sommeil (1975)
Grammaire des rêves (1988)
Chant d'automne (1971)
Rikke üçün Requiem (1989)
Cancion con movimiento (2014)
Şərab (Le Vin, 1929)
- ◆ **21 aprel 2015, saat 12.00** Mühazirə və operaya baxış
Muzey Mərkəzi
Salvatore Sciarrino (*1947)
2 aktdan ibarət opera

Təqdimatçı Dr. **Marianna Visotskaya** (Rusiya)
- ◆ **21 aprel 2015, saat 19.00** "Laut Käfig" etrafında
Kamera və Orqan müsiqisi Zalı
ensemble écoute (İsvəçrə)
Asako Motojima (soprano/Yaponiya)
Avital Cohen (fleyta)
Christoph Jägglin (gitara)

Niccolò Castiglioni (1932 - 1996)
Younghi Pagh-Paan (*1945)
Rüfat Xəlilov (*1974)
Alfred Zimmerlin (*1950)
Türker Qasimzadə (*1988)
Jürg Wyttensbach (*1935)
əsərlərin arasında:
István Zelenka (*1936)

sic (1992)
Bir daha... (2002)
İki nəfər üçün Labirint (2014)
Yoxus (2014)
9 Rübəi (2014)
Laut Käfig (1995/97)

...es ist eine schöne Sache um die Zufriedenheit... (2002)
- ◆ **22 aprel 2015, saat 12.00** Mühazirə və operaya baxış
Muzey Mərkəzi
Harrison Birtwistle (*1934)
2 aktdan ibarət opera

Təqdimatçı Dr. **Tatyana Tsaregradskaya** (Rusiya)

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

- ◆ **22 aprel 2015, saat 19.00** Sevgi Hekaytləri – multimedial layihə
Beynəlxalq Muğam Mərkəzi

Fəridə Məmmədova (soprano, Azərbaycan)
Gülşən Ənnağıyeva (piano, Azərbaycan)
konsepsiya **Rauf Fərhadov**
video-material və rejissura **Rauf Məmmədov**

Proqramda A.Schönberg, A.Webern, A.Berg, F.Schreker, H.Pfitzner, A.Zemlinsky

- ◆ **23 aprel, 2015, saat 12.00** Elmi-nəzəri konfrans
Muzeý Mərkəzi
XX-XXI əsrlərin vokal musiqisinin nəzəri problemləri

Yekaterina Okuneva (Rusiya) *Bo Nilsson'un "Brief an Gösta Oswald" trilogiyası 1950/60-ci illər avangardının bədiyi axtarışları kontekstində.*
Dr. Tatyana Tsareqradskaya (Rusiya) *Vokal musiqidə bəstəkarlıq vasitələri sistemində fonetika: M.Kagel və L.Berio.*
Vladislav Tarnopolski (Rusiya) *Vladimir Tarnopolski'nin "Kölgənin o biri tərəfində" operası çağdaş musiqili teatr janrı kontekstində.*
Raya Abbasova (Azərbaycan) *Firangiz Əlizadənin "İntizar" operasında verbal və musiqi ünsünlərinin qarşılıqlı əlaqələri.*
Dr. Marianna Visotskaya (Rusiya) *Poetik struktur kompozision invariant kimi: Fərəc Qarayev'in "Jorney to love" mooperası.*
aparıcı Dr. **Rauf Fərhadov** (Rusiya)

- ◆ **23 aprel, 2015, saat 19.00** Multimedial opera
Gənc Tamaşaçılar Teatrı
Vladimir Tarnopolski (*1955) Jenseits der Schatten (Kölgənin Fövqündə, 2006)

libretto **Ralph Günther Mohnnau**
ideya və ssenari **Vladimir Tarnopolski** (Platon və Plinius traktatları üzərində)
mətnlər **Dante, Leonardo, Nietzsche, Mohnnau**
səhnə qoyuluşu və multimedia **Palindrome Dance Company**
rejissura və xoreoqrafiya **Robert Wechsler**
video-live **Frieder Weiss**
rejissor assistenti **Aleksey Smirnov**
Yeni Musiqi Studiyası Ansamlı (Rusiya)
dirijorlar **İqor Dronov** və **Fuad İbrahimov**

- ◆ **24 aprel 2015, saat 19.00** Festivalın Bağları. "Xütbə, Dua, Daşqın"
Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası
Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri
dirijorlar **Rauf Abdullayev** və **Filipp Çijevski**
Questa Musica Ansamlı (Rusiya)
Yekaterina Kiçigina (soprano, Rusiya)
Fəridə Məmmədova (soprano, Azərbaycan)
Nadiya Zelyankova (mezzo-soprano, Rusiya-Almaniya)
Sergey Malinin (tenor, Rusiya)
Andrey Kaplanov (bariton, Rusiya)

Beat Furrer (*1954) Enigma I-IV və VI (2006/13)
Bo Nilsson (*1937) Brief an Gösta Oswald (1958/59)
Aleksandr Vustin (*1943) Credo (2004)
İqor Stravinski (1881-1971) Agnus Dei (1993)
İsmayıllı Hacıbəyov (1949-2006) Bepyio (1932)
John Tavener (1944-2013) Stravinskinin xatirəsinə "Memorial" (1982)
Arnold Schoenberg (1874-1951) Quzu (The Lamb, 1982)
Witold Lutosławski (1913-1994) A Survivor from Warsaw, op. 46 (1947)
Trois poèmes d'Henri Michaux (1962/63)

Festival ifaçıları

Rauf Abdullayev

Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını piano (1959) və Leningrad Dövlət Konservatoriyasını dirijorluq sinfi üzrə (1965) bitirmiştir. 1965/84-cü illerdə M.F.Axundov ad. Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının baş dirijoru, 70-ci illerdə Müasir Musiqi Kamera Orkestrinin və BaKaRa ansamblının yaradıcılarından biri, 1984-cü ildən Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin bədii rəhbəri və baş dirijoru,

1991/94-cü illerdə Ankara Dövlət Opera və Balet Teatrının bədii rəhbəri və baş dirijoru, beynəlxalq əhəmiyyətli musiqi festivallarının və layihələrin iştirakçısı olmuşdur, bir çox ölkələrdə (Rusiya, Almaniya, Belçika, Hollandiya, İsveçrə, Fransa, Türkiye və s.) məşhur kollektivlərdirijorlur etmişdir. Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri ilə ABŞ, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Türkiye, Misir, Rusiya, İtaliyada qastrol səfərlərində olmuşdur. Xalq artisti, Dövlət mükafatları laureatıdır.

Igor Dronov

1992-ci ildə Moskva Dövlət Konservatoriyasının xor dirijorluğu və opera-simfonik dirijorluq fakültələrini, 1994-cü ildə həmçinin prof. D.Kitayenkonun sinfində aspiranturunu bitirmiştir D.Solti və P.Boulez'in master-klasslarında iştirak etmişdir.

1991-ci ildən Bolşoi Teatrın dirijoru vəzifəsində çalışır, bundan başqa bir çox məşhur musiqi kollektivlərinin dəvəti dirijorudur. 1992-ci ildə Moskva Dövlət Konservatoriyasının opera-simfonik dirijorluq kafedrasında çalışır (2002-ci ildən professor).

Yeni Musiqi Studiyası ansamblının baş dirijorudur, bu kollektivlə o XX əsr rus və dünya bəstəkarlarının əsərlərinin 500-dən çox ilk ifasını reallaşdırılmışdır. Avropa, ABŞ və Yaponiyada qastrol səfərlərində olmuşdur, Rusyanın əməkdar artistidir.

Philipp Čijelevski

P.I.Çaykovski adına Moskva Dövlət konservatoriyasını iki ixtisas üzrə fərqlənmə ilə bitirmiştir - xor dirijorluğu (prof. S.Kalininin sinfi, 2008) və opera-simfonik dirijorluğu (prof. V. Polyanskinin sinfi, 2010), 2011-ci ildən burada ddirijorluq fənni üzrə dərs deyir. 2008/11-ci illər Qnesin adına Musiqi Kollecinin xorunun dirijoru və bədii rehbəri olmuşdur. Ümumrusiya dirijorlar müsabiqəsinin laureatı (2008).

Questa Musica ansamblını 2008-ci ildə yaratmış və onun dirijoru olmuşdur. Kollektiv 2009-cu ildə Venesiyada rus musiqisi konsertləri ilə fealiyyətinə başlamışdır və sonra bir çox böyük layihelərdə iştirak etmişdir.

2011-ci ildə dirijor "Red Square" festivalında iştirakında yüksək ifaçılıq məharətinə görə "Belkanto" fondunun diplomunu qazanmışdır, elə bu ildən Rusiya Dövlət Akademik Simfonik Kapellasının dirijoru kimi çalışır. Rusyanın bir çox simfonik orkestrləri ilə dirijor qismində əməkdaşlıq edir.

Festival ifaçıları

Fuad Ibrahimov

1982-ci ildə Azərbaycanın Şuşa şəhərində anadan olub. Öncə Bakı Musiqi Akademiyasını viola ixtisası üzrə, sonra isə Köln Ali Musiqi Mektebini dirijor ixtisası ilə bitirmişdir.

2008-ci ildə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşəbbüsü ilə yaranan "Yeni Filarmoniya" gənclər simfonik orkestrinə dirijor təyin olunmuş və bu orkestrle Berlində "Young.Euro.Classic" musiqi festivalında (2008/10), İtaliyanın Toskana şəhərində MPF musiqi festivalında (2010) iştirak etmişdir. Həmin il Köln Ali Musiqi Mektebinin "Simfonietta" telebə simfonik orkestrinə dirijor təyin olunmuşdur. Gənc dirijor kimi müsabiqə yolu ilə Berliner Philharmoniker, Gewandhaus Leipzig, Dresdner Staatskapelle, Konzerthaus Berlin Orchester ilə çalışmaq

hüququ qazanmışdır. Gənc dirijor müxtəlif illərdə Cənubi Vestfalia Filarmonik Orkestri, Critical Orchestra Berlin, Leipzig və Nürnberg Simfonik Orkestrləri ilə birgə dönyanın müxtəlif konser təmənlərində tamaşaçılar qarşısında çıxış etmişdir.

2014-cü ildən Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının aparıcı kollektivi Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik orkestrində dirijor vəzifəsində çalışır və Neue Philharmonie München orkestrinin baş dirijoru vəzifəsinə təyin edilmişdir. Bundan əlavə musiqiçi Neue Philharmonie München və Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Gənclər Kamera Orkestri "Baku Chamber Orchestra" kollektivlərinin baş dirijorudur.

Yekaterina Kiçigina

xor dirijorluğu və vokal sinfi üzrə Qnesinlər adına Rusiya Musiqi Akademiyasını, sonra isə vokal üzrə P.I.Çaykovski adına Moskva Dövlət konservatoriyasının aspiranturasını bitirmiş, iki dəfə Rusyanın "Qızıl maska" teatral mükafatının laureati olmadır. Bir çox beynəlxalq festivalların iştirakçısı, solist qismində Rusiya və Avropanın bir çox kollektivləri ilə mütəmədi olaraq çıxış edir. Vokal ifaçısı kimi repertuarı opera klassikası ilə yanaşı (W.A.Mozart. G.Verdi, R.Strauss, P.Çaykovski, G.Puccini, R. Leoncavallo və s.) müasir bəstəkarların əsərləri ilə zəngindir.

1995-ci ildən E.Kolobov adına «Новая Опера» Moskva teatrının solisti və elə bu illərdən Moskva konservatoriyasının Yeni Musiqi Studiyası («Студия новой музыки») müasir musiqi ansamblının solistidir, bu kollektivlə o E.Denisov, A.Schnittke, E.Firsova, H.Lachenmann, K.Penderecki, S. Sciarrino, F.Romitelli və b. əsərlərinin ilk ifasını həyata keçirmiştir.

Fəridə Məmmədova

1994-cü ildə fortepiano ixtisası üzrə Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbini fərqlənmə ilə bitirmiş və həmin ildə Bakı Musiqi Akademiyasının eyni zamanda iki - fortepiano və vokal fakültələrinə daxil olmuşdur. 1998-ci ildə bu fakültələri fərqlənmə ilə bitirərək bakalavr diplomu almış və vokal üzrə təhsilini davam etdirərək 2000-ci ildə magistraturanı yenə də fərqlənmə diplomu ilə bitirmiştir.

Tiflis, Dresden, Stuttgart və Weimar şəhərlərində opera və kamera musiqisi üzrə vokal dərsleri almış və ustad sınıflarında iştirak etmiş, öz sənətini təkmiləşdirmiştir. Fəridə Məmmədova 1997-ci ildə vokalçuların Respublika müsabiqəsinin laureati olmuş və "İlin ən yaxşı vokalçısı" adına layiq görülmüşdür. 2000-ci ildə o, vokalçuların Bülbül adına Beynəlxalq müsabiqəsinin laureati adını almış, 2007-ci ildə isə Almaniyada Max Reger adına Beynəlxalq müsabiqənin finalçısı olmuşdur.

Fəridə Məmmədovanın geniş repertuarı dünya bəstəkarlarının klassik və müasir opera, və eyni zamanda kamera əsərlərini ehətə edir. Dəfələrə Azərbaycanda və onun hüdudlarından kənarda (Almaniya, Avstriya, İsveçrə, Fransa, Belçika, Hollanda, Çexiya, Türkiyə, Rusiya, Ukrayna, Monqolistan və s.) qastrol səfərləri və nüfuzlu beynəlxalq festivallarda iştirakı onu yüksək səviyyəli və yeniliklərə hər zaman açıq bir musiqiçi kimi təsdiqləyib. 1997-ci ildən Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet teatrının solisti, Respublikanın Əməkdar artistidir (2011).

Festival ifaçıları

Asako Motojima

soprano, prof. Kyoko Ito ile Tokioda Kunitachi Musiqi Kollecindən vokal üzrə məşgül olmuş, daha sonra isə Avstriyada, Vyana konservatoriyasında master's degree dərcəsinə Adele Haas və Norman Schetler (Lied interpretasiyası) tərəfindən dərslər alaraq yiyələnmişdir. Həmçinin prof. Kurt Widmer ilə Basel konservatoriyasında, 2010-cu ildə isə ABŞ-da, New York şəhərində ingilisdilli vokal repertuarı dərsləri almışdır. Vokal üzrə bir neçə beynəlxalq müsabiqənin qalibi olmuşdur: International J.S.Bach Competition, 1998, International Robert Schumann Competition/1993, International Johannes Brahms Competition/1994, International Maria Callas Competition/1995.

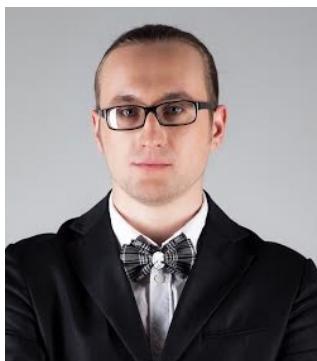
Lirik soprano və Lied ifaçısı kimi Yaponiya və Avropada məşhurlaşmış, son illər Bachfest Leipzig/ Almaniya (2000), Klangspuren Tirol/ Avstriya (2002), Swiss Chamber Music Concerts Zürich, Geneva və Basel (2004), Züricherfest Tonhalle/İsviçrə (2009), Takasaki Music Festival/Yaponiya (2013) kimi festivallarda iştirak etmişdir.

Nadiya Zelyankova

mezzo-soprano, vokal və xor dirijorluğu üzrə Qnesinlər adına Rusiya Musiqi Akademiyasını, sonra isə vokal üzrə P.I.Çaykovski adına Moskva Dövlət konservatoriyanın bitirmiş, 2009/11-ci illərdə iki dəfə Beynəlxalq "Chorus Inside" müsabiqesinin "Solo" nominasiyasının qalibi olmuşdur. 2011-ci ildə İstanbulda ifaçılıq sənəti diplому ilə mükafatlandırılmış, 2014-cü ildə DAAD (Alman Akademik Mübadilə Xidməti) təqaüdçüsüdür.

2009-cu ildən etibarən "Questa Musica" kollektivinin solisti kimi bir çox festivallarda və layihələrdə iştirak etmiş, 2009-cu ildə İ.Stravinski'nin "Svadebka" əsərində Gəlin rolunda, 2010-cu ildə H.Percell'in "Didona və Eney" operasında Didona rolunda, bundan başqa bir çox müasir operalarda baş rollarda çıxış etmişdir.

Sergey Malinin

tenor, Moskva konservatoriyasını orqan (prof. A.Parşin, 1992) və müsiqişunas (prof. Q.Qriqoryeva, 1992) ixtisası üzrə bitirmiş, müsiqişunas kimi aspiranturəni 1999-cu ildə bitirmişdir. Sənətsüşnəslinq namizədi dərcəsinə 1996-ci ildə, doktorluq dərcəsinə 2011-ci ildə almışdır. 1999-cu ildən P.I.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında müəllimdir.

Solist kimi Fransa, Lüksemburq, Litva, Estoniya, Rusiya və Azərbaycanda konsertlər vermişdir. 2000/02-ci illərdə Lüksemburqda (prof. Jean-Jacques Kasel) və 2001-ci ildə Parisdə (prof. Jean Guillou) ixtisaslaşma keçmişdir. 2002-ci ildə Lüksemburqda Concours Interregional Supérieur müsabiqəsində laureat adına layiq görülmüşdür.

Festival ifaçıları

Andrey Kaplanov

bariton, klassik və müasir musiqi ifaçısı, repertuarı qədim musiqi və romantizmdən başlayaraq XX əsrin klassikasına və müasir rus bəstəkarlarının əsərlərini əhatə edir.

2001-ci ildə A.Schnittke adına Moskva Dövlət Kollecini, 2006-ci ildə isə Moskva Dövlət Konservatoriyasını xor dirijorluğu üzrə bitirmişdir.

Eidos ansamblının bədii rehbəridir, bu kollektivlə bərabər Rusiyada Y.Xenakis, L.Berio, L.Nono, F.Qarayev, L.Donati və s. kimi bəstəkarların əsərlərinin ilk ifaçısı olmuşdur.

2006-ci ildən Moskva Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimidir.

Olga Lutsiv-Ternovskaya
soprano, piano və vokal sinfi üzrə Qnesinlər adına Rusiya Musiqi Akademiyasını bitirmiştir. 1987/89-ci illerde Yaroslav Musiqili Kamera Teatrının solisti olmuş, 1994-cü ildən hazırkı zamanadək K.S.Stanislavski və V. İ Nemiroviç-Dançenko adına Moskva Akademik Musiqili Teatrının solistidir.

Bir çox mükafatların qalibi, o cümlədən Premio Rovere d'Oro (San-Bartolomeo, İtaliya) müsabiqəsinin 1 mükafatı.

İfa etdiyi rollar: Lüdmila ("Ruslan və Lüdmila", M. Qlinka), Musetta (Musetta, "Bohema", G.Puccini), Rosina ("Sevilya bərbəri", G. Rossini) və b. Repertuarında Bach, Hendel, Mozart, Schubert, Beethoven, Rahmaninov, Qlazunov, Schnittke, Denisov və s. bəstəkarların əsərləri yer alır. Görkəmlı dirijorlar G.Rojdestvenski, V.Polyanski, E.Qraç, V.Minin, V. Ponkin və başqaları ilə əməkdaşlıq edir.

Almaniya, Norveç, Polşa, Latin Amerikası ölkələrində, Rusyanın bir çox şəhərlərində qastrol səfərlərində olmuşdur.

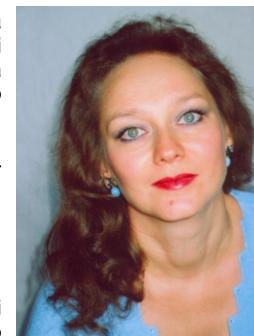
Svetlana Sumaçova

mezzo-soprano, 1989-cu ildə N.A.Rimski-Korsakov adına Leningrad Dövlət Konservatoriyasını vokal ixtisası üzrə bitirmiş, 1989/91-ci illərdə burada stajor kimi ixtisaslaşmışdır. 1993-cü ildən hazırkı zamanadək K.S.Stanislavski və V. İ Nemiroviç-Dançenko adına Moskva Akademik Musiqili Teatrının solistidir.

Bir çox mükafatların qalibi, o cümlədən Almaniyada keçirilən Robert Schumann adına beynəlxalq müsabiqənin laureatıdır (1989).

İfa etdiyi rollar: Berta ("Sevilya bərbəri", G. Rossini), Frescita ("Karmen", G.Bizet), Annina ("Traviata", G. Verdi), və b. Bunlardan başqa repertuarında bir çox bəstəkarların kamera əsərləri yer alır. P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasının qədim musiqi ansamblı ilə əməkdaşlıq edir.

Almaniya, Norveç, İtaliya, İsveçrə, Belçika, Rusyanın bir çox şəhərlərində qastrol səfərlərində olmuşdur.

Festival ifaçıları

Sergey Nikolayev

tenor, 2004/08-ci illərdə F.P.Pavlov adına Çeboksarı Musiqi Kollecində vokal üzrə, Çuvaşistanın xalq artisti, prof. A.R.Kanyukinin sinfində təhsil almışdır. Təhsil zamanı müxtəlif operettaların ("Yarasa", R.Strauss, "Malinovkada toy", B.A.Aleksandrov) qoyuluşlarında solist qismində iştirak etmişdir.

Təhsilini 2008/12-ci illərdə P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında, Rusyanın xalq artisti, prof.B.N.Kudryavtsevin sinfində davam etdirmişdir. Təhsil zamanı konservatoriyanın opera studiyasında müxtəlif operaların qoyuluşlarında solist (Lenski, "Yevgeni Onegin", P.İ.Çaykovski; Rudolf, "Bohema", G.Puccini; Albert "Traviata", G.Verdi və s.) qismində iştirak etmişdir.

Dmitri Kondratkov

bariton, 2004-cü ildə P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasını vokal üzrə bitmişdir (Rusyanın xalq artisti, prof. E.Q.Kikbalovun Rusyanın xalq artisti, prof. A.A.Loşakın sinfi).

2002-ci ildən S.Stanislavski və V. İ Nemiroviç-Dančenko adına Moskva akademik Musiqili Teatrının stajoru, 2004-cü ildən solist. Bu teatrın kollektivinin Almaniyaya 2006-ci ildə qastrol səfərlində iştirak etmişdir.

Hazırda musiqiçi aktiv konsert fəaliyyəti ilə məşğuldur.

Mixail Qolovuşkin

bas, ilk təhsilini Rusiya Dövlət Sosial Universitetində, sosial-humanitar fakultəsində jurnalist kimi almışdır (2005). Buna paralel olaraq 2003/06-ci illərdə P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyası yanında Akademik musiqi kollecində təhsil almışdır.

Vokalist kimi təhsilini 2011-ci il kimi P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında, vokal fakultəsində davam etdirmişdir (Rusyanın xalq artisti, prof. A.A.Loşakın sinfi) Hazırda təhsilini aspiranturada davam etdirməkdədir.

Hələ təhsil illərində K.S.Stanislavski və V. İ Nemiroviç-Dančenko adına Moskva akademik Musiqili Teatrının solisti qismində çalışmağa başlamışdır. 2012-ci ildən o burada opera truppasının daimi solistidir.

2012-ci ildə «Музы мира» beynəlxalq müsabiqəsində Gran-Pri mükafatına, Ümumrusiya «Piano&Voice» müsabiqəsində ikinci mükafata layiq görülmüşdür. Musiqiçi aktiv qastrol fəaliyyəti ilə məşğuldur.

Festival ifaçıları

Gülşən Ənnağıyeva

Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında ali təhsil almışdır. Tələbə illərindən başlayaraq çoxsaylı konsert və festivallarda çıxış etmişdir. 2003-cü ildə Vektor Beynəlxalq Elmi mərkəzin qərarı ilə Tanınmış Azərbaycan Qadınları layihəsinin qalibi olmuşdur.

2004-cü ildə iki kompakt disk işıq üzü görmüşdür:

1. "The theatre of the music and painting";
2. "Fusion".

Moskva, Minsk, Lvov, Kaunas, Vilnüs, Tiflis, Daşkənd, Odense, Münhen, Tunis, Mexiko, Bazel, Bern, Paris, Ankara, Kayseri, Adana, Niğde, Samsun kimi, şəhərlərdə konsertlərle çıxış etmişdir. Gülsən Ənnağıyevanın repertuarı olduqca zəngindir. O, bir çox milli və xarici bəstəkarların musiqi əsərlərinin ilk ifaçısı olmuşdur. Bakı Musiqi Akademiyasının dosenti, Respublikanın Əməkdar artistidir (2007).

Avital Cohen

Fleyta üzrə təhsilini Prof. Shigenori Kudo və Prof. Raymond Guiot Fransada, École Normale de Musique de Paris kollecində keçmiş, təhsilini Qüdsdə davam etdirmiş, Aurel Nicolet, Alain Marion, Pierre-Yves Artaud, Maxence Larrieu və Robert Stalman tərəfindən ustad dərsleri almışdır.

Hazırda Zürich şəhərində yaşayan musiqiçi İsveçrə, Almaniya, Fransa, Yaponiya, ABŞ və Kanadadan olan müxtəlif kollektivlər ilə solist qismində əməkdaşlıq edir. Repertuarı klassik və müasir musiqi ilə zəngindir. Heidelberger Schlossfestspielen, Heidelberger Kammermusikfestival, Speyerer Gitarrensommer, Schäubeck qəsrində keçirilən "Musikalischen Salon" kimi festivallarda iştirakçı olmuşdur.

Christoph Jägglin

isveçrəli gitara ifaçısı, gitara dərslərini Winterthur (İsveçrə) və Vyana (Avstriya) şəhərlərində Prof. Karl Scheit və Prof. Dr. Hermann Siegenthaler tərəfindən almışdır.

Solo gitarist, ansambl ifaçısı və pedaqqoq kimi uzun illər fəaliyyət göstərir, bir çox isveçrəli və dünya bəstəkarlarının 100-dən çox əsərinin ilk ifaçısı olmuş, o cümlədən Azərbaycan bəstəkarları - Xeyyam Mirzəzadə, Aliyə Məmmədova və Elmir Mirzəyevin solo gitara üçün əsərləri məhz bu ifaçiya nisbətdə yazılmış və onun tərəfdindən de səsləndirilmişdi.

Repertuarı əsasən İsveçrənin müasir musiqisinin təbliği üzərində qurulub, konsertləri Avropa, Uzaq və Yaxın Şərq, Latın Amerikası ölkələrində keçirilib.

Festival ifaçıları

Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri Azərbaycanın ən zəngin tarixə malik kollektivlərindən biridir. Orkestr 1938-ci ildə Üzeyir Hacıbəylinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası nəzdində yaradılmış (1944-cü ildən bəstəkarın adını daşıyır). İlk dirijoru N.Anosov idi. Uzun illər orkestrin bədii rəhbəri və baş dirijoru Niyazi olmuşdur (fasilələrlə 1984-cu ilə kimi). Azərbaycanda simfonik mədəniyyətin təşəkkülü və inkişafında, Azərbaycan bəstəkarlarının simfonik musiqisinin ifası və təbliğində Niyazının xidmətləri əvəzsizdir.

Muxtalif illərdə orkestrin pultu arxasında L.Ginzburg, O.Muller, K.Eliasberq, K.Sanderling, R.Baton, O.Klemperer, K.Zekki, F.Stiedry, N.Qolovanov, K.Kondraşin, G.Aykal, H.Şimşek kimi dirijorlar durmuşlar. Dünyada şöhrətli musiqicilərdən S.Rixter, E.Gilels, D.Oistrax, L.Koqan, L.Oborin, V.Klibern və başqalarının orkestrlə çıxışları əlamətdar hadisədir. Kollektivin 1997-ci ildən başlayaraq M.Rostropoviç ilə, görkəmlili sənətkarın ölümüնə, 2007-ci ilə kimi davam edən əməkdaşlığını çox-çox səmərəli adlandırmaq olar.

Orkestrin həyatında yeni mərhələ prof. Rauf Abdullayevin adı ilə bağlıdır. O, 1984-cü ildən (qısa fasilələrlə hazırlı zamana qədər) kollektivin bədii rəhbəri və baş dirijorudur. Maestro R.Abdullayevin rəhbərliyi altında orkestr ilk dəfə İsvəçərə və Misir (1990), Türkiyə (1991), Almaniya (1993), Böyük Britaniya və ABŞ (1999), Fransa (2000) və İtaliyada (2007) qastrol səfərlərində olmuşdur. Orkestrin "tərcüməyi-halının" ən önemli səhifelerinə onun Q.Qarayev adına "XX əsr musiqisi" festivallarında (1986,1988,1990, 2011, 2013), habelə D.Şostakoviçin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş festivalda (2006) və Beynəlxalq Rostropoviç festivallarındaki (2007/14) çıxışlarını aid etmək olar.

Festival ifaçıları

Questa Musica Ansamblı vokalçı və instrumentalistlərdən ibarətdir, bu kollektiv 2008-ci ildə Moskvada yaradılmış, öz fəaliyyətinə 2009-cu ildə Venesiyada rus musiqisi konsertləri seriyası ilə başlamış və sonra bir çox böyük layihələrdə iştirak etmişdir.

2011-ci ildə "Belkanto" fondu kollektivini yüksək ifaçılıq mehərətinə görə birinci dərəcəli laureat ismi ilə təltif etmişdir. Elə bu ildən etibarən Moskva Dövlət Filarmoniyası kollektivi öz abonementinə daxil etmişdir.

Kollektivin repertuarı intibah dövrü musiqisindən başlayaraq, barocco və romantik dövrü, klassik musiqini və bununla yanaşı müasir musiqini əhatə edir. Kollektivin iri layihələrindən H. Purcell'in "Didona və Eney" operasının, G.F.Händel'in "Messiya" oratoryasının, W.A.Mozart'ın Rekvieminin, İ.Stravinskinin "Svadebka" əsərinin (Mark Pekarskinin zərb alətləri qrupu ilə birgə) ifasını misal getirmək olar.

Questa Musica ansamblı yarandığı gündən xüsusi olaraq onun üçün bir çox bəstəkarlar tərəfindən əsərlər yazılmışdır. Kollektiv 2013-cü ilin aprelində Bakıda Qara Qarayev Festivalında iştirak etmişdir.

Kollektivin bədii rəhbəri Mariya Qrixiles, dirijoru Philipp Çijevskidir.

Festivalın açılışı, "Kədərli axşam"

simfonik konsert

20 aprel 2015, saat 19.00

Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası

Proloq

Qara Qarayev (1918-1982)

İldirimiş yollarla baletindən **Introduction** (1957)

I hissə

Witold Lutosławski (1913-1994)

Les espaces du sommeil (1975)
bariton və orkestr üçün (mətn Robert Desnos)

Kaija Saariaho (*1952)

Grammaire des rêves (1988)
soprano, alt və instrumental ansambl üçün
(mətn Paul Éluard)

Edison Denisov (1929-1996)

Chant d'automne (1971)
soprano və orkestr üçün (mətn Charles Baudelaire)

II hissə

Friedrich Cerha (*1926)

Requiem für Rikke (1989)
tenor və orkestr üçün (mətn Carl Zuckmayer)

Vyaçeslav Soyfer (*1961)

Cancion con movimiento (2014)
soprano və orkestr üçün (mətn Federico García Lorca)

Alban Berg (1885-1935)

Şərab (Le Vin, 1929)
soprano və orkestr üçün konsert ariyası
(mətn Charles Baudelaire)

Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri

bədii rəhbər və baş dirijor **Rauf Abdullayev**

solistlər **Yekaterina Kiçigina** / soprano (Rusiya)

Fəridə Məmmədova / soprano (Azərbaycan)

Nadiya Zelyankova / mezzo-soprano (Rusiya-Almaniya)

Sergey Malinin / tenor (Rusiya)

Andrey Kaplanov / bariton (Rusiya)

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

İldirimilı yollarla baleti Qara Qarayev tərefindən cənubi Afrika yazıçısı Peter Henry Abrahams'ın romanının motivləri esasında 1957-ci ildə yazılmış (libretto Yuri Slonimski), əsərin premyerası 1958-ci ilin 4 yanvarında, Leningradda, Kirov (hazırkı Mariinski) Opera və Balet Teatrında baş tutmuşdur. Növbəti, 1959-cu ildə əsər Bolşoy Teatrdə da səhnəyə qoyulmuş, bundan sonra bir çox şəhərləde böyük uğurla seyrilərə təqdim edilmişdir. Azərbaycanda əsər ilk dəfə 1960, sonra isə 1975-ci illərdə, M.F.Axundov adına Azerbaycan Opera və Balet Teatrında, baletmeysterlər Rəfiq Axundova və Maqsud Məmmədovun quruluşunda səhnələşdirilmişdir.

Peter Henry Abrahams'ın romanı Afrika xalqlarının azadlıq uğrunda çarışmaları dövründə yazılb. Əsər məzmununun ana xətti müxtəlif irqlərdən olan gənclərin - Sari adında qızla Lenni adlı oğlanın ülvİ mehəbbətidir. İrqciliyin sarsılmaz qanunlarını pozmuş Lenni bütün yerli fermer və varlıkların qəzəbinə gelir. Yeni il gecəsi Sari, nəhayət, nifret bəslədiyi evdən baş götürüb qaçırl. Azgınlaşmış təqibçilər öz şəxsi azadlığını və məhəbbətini hər şəydən uca tutan her iki gənci vəhşicəsinə öldürürler. 1967-ci ildə bəstəkar bu əsərə görə Sovet

İttifaqının ən ali mükafatına layiq görülmüşdü.

Zəmanəmizin nəgməsini oxuyun,

Bəşər övladları,

Nifrətdən, nifaqdan, savaşdan yox,

Sevgidən oxuyun.

Əmr edin yerə: qoy dursun zülmədən və zülmətdən,

Qırsın zəncirlərini, sevinc içində,

əmr edin səhərə və gündüzə,

alatorana və gecəyə,

qoy ucaltsınlar səslərini və oxusunlar,

zəmanəmizin nəgməsini oxusunlar.

Zəmanəmizin nəgməsini oxuyun,

Bəşər övladları,

Sevgidən, sevgidən oxuyun.

Peter Henry Abrahams

Witold Lutosławski (1913-1994) ünlü Polşa bəstəkarı və dirijoru, Varsava Konservatoriyasını (V.Malishevsky'nin sınıfı) bitirmiştir. İ.Stravinski və K.Szymanowski'nin yaradıcılığı onun formallaşmasına böyük təsir göstərmİŞdir. Simli kvartetinin Stokholmda səslənməsindən (1959) və 1965 ildə UNESCO mükafatından sonra beynəlxalq səviyyədə tanınmışdır. Tonal sistemden imtina edərək qısa müddət ərzində dodekafoniyyaya müraciət etmişdir. Yaradıcılığının yeni dövrü - nəzarətli aleatorika metodu keçən əsrin 50/60-ci illərinə təsadüf edir. Əsərləri görkəmli müsicilər - M.Rostropoviç, H.Holliger, D.Fischer-Dieskau, A.Mutter, D.Uphshaw, Esa-Pekka Salonen və s. tərefindən ifa olunmuşdur. Sonning və Gerder (1967), E.Simens (1983), Kioto (1993) mükafatları, Böyük Britaniya Kral filarmonik cəmiyyətinin qızıl medalını (1987) almış, bir çox universitetlərin fəxri doktoru, müxtəlif müsabiqələrdə münsiflər heyətinin üzvü olmuşdur. Məqalələri mütəmadi olaraq Polşa mətbuatında nəşr edilmişdir.

Əsərləri: 4 simfoniya, orkestr üçün Konsert, kamera orkestri üçün Kiçik süita, "Silezia triptixi", Simli kvartet, Bartokun xatiresinə "Matem müsicisi", "Venesiya oyunları", Orkestr üçün Kitab, Violonçel və orkestr üçün Konsert, orkestr üçün "Noveletta", H. Michaux, R.Desnos və s. sözlərinə vokal əsərləri.

Bariton və simfonik orkestr üçün 1975-ci ildə bəstələnmiş **Les espaces du sommeil** (Röya məkanı) əsəri fransız surrealisti Robert Desnos'un (1900-1945) 1926-ci ildə qələmə alınmış eyni adlı poemasına yazılb. Bu əsərin strukturu, 10 il önce yazılmış *Paroles tissées* poemasında olduğu kimi 4 hissədən ibarətdir. İlk iki hissə rəmzi olaraq giriş, sonrakı üçüncü hissə bəstəkar üçün ənənəvi olaraq kulminasiya-apogey, sonuncu - dördüncü hissə isə coda rolunu oynayır.

Qara Qarayev müasir musiqi festivalı

Orada, gecədə, vardır, bilirəm, dünyanın yeddi möcüzəsi, əbədiyyət vardır, ümidsizlik və sehr.

Orada qədim nağılların sakinləri bizim xəyallarımızın cəngəlliklərində dolaşır kor-koranə.

Orada sən varsan.

Sən gecədə – yolcu ilə qatilin izi, fənər ilə çrağın işığı.

Sən varsan orada.

Orada, gecədə, – uzağa gedən qatarlar, qızmar ölkələrin ilgimi, alatoranın ölümü və dan yerinin doğumu.

Orada sən varsan.

Forte piano motivi, kiminsə səsi.

Orada eşidilir qapı ciriltisi, saatın çalğısı.

Təkcə görünən aləmdən dənşmır – insanlardan, əşyalardan, səslərdən.

Özümdən də deyirəm – o kəsdən ki, daim qaçır dalımcı və məni ötür.

Orada sən varsan, qurban verilmişsən. Gözləyirəm səni.

Orada qəribə xəyallar peyda olur yuxulardan.

Gözlərimi yuman kimi füsünkar atəsfəşanlıqlar **ətrafda gül açır və solur.**

Orada, gecədə, hökməni olduğum **məkanlar uzanır.**

Orada sən varsan, sırlı kəşflər edirsən.

Məkanın əllə duyulan qəlbə.

Bürclərin sönməyən işığı, xoruzun minillik bani, **odlu ehtiras bağlarında** tovuzquşunun qışqırığı.

Alaqqaranlıqda bir-birinə keçirilmiş barmaqlar, kimsəsiz yollarda təkərlərin ciriltisi.

Orada sən varsan, səni az tanışamda **o qədər tanışsan ki..**

Yuxularda min şima alırsan və peyda **olmursan ki olmursan.**

Gərçəkdə, yuxuda heç gəlmirsən ələ.

Mən səni istəyimin hökmü ilə keçirmişəm ələ, **yalnız gözlərimi** yumanda **üzün yaxınlaşır** üzümə.

Sən, bələğət qaydalarına baxmadan. Dərinizin qabarması sahildə ölü, qarğı xarabalıqlar üstündə sözür, məşə qızmar günəş altında boy atır.

Yuxularımın cövhərisən. Ağlımin fitnəsi. Əlini **öpəndə əlcəyini** mənə qoyub gedirsən.

Orada, gecədə – ulduzların, ümmərənin, **meşələrin,**

şəhərlərin, otların titrəyi, saysız-hesabsız **məxluqların nəfəsi.**

Orada, gecədə – sırlı möcüzələr. Orada məni **mələklər yox, yoxu qoruyur.**

Orada, gecədə həmisiə sən varsan.

Həm zülmətdə, həm işiqda.

Robert Desnos

Surrealizmin görkəmlı nümayəndəsi
Robert Desnos (1900-1945)
Fransanın 1940-ci il nazişt işğalından sonra müqavimət hərakatında iştirak edirdi. 22 fevral 1944-cü ildə şair Gestapo tərəfindən hebs edilib Theresienstadt düşərgəsinə sürüldü və 1945-də, eşirlikdən azad ediləndən bir az sonra gözlerini həyata yurdur.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Kaija Saariaho (*1952) finlandiya bəstəkarı, XX əsrin sonu, XXI əsrin əvvəllerinin aparıcı bəstəkarlarından biri. İncəsənət və Dizayn Universitetində təhsil almışdır. 1976/81-ci illərdə Sibelius Akademiyasında Paavo Heininen'in, sonradan isə Freiburg Musikhochschule'da Brian Ferneyhough və Klaus Huber'in sinifində təhsilini davam etdirmiş, Parisdə IRCAM mərkəzində tədqiqat aparmışdır. 80-ci illərdə bir çox nüfuzlu mükafatlar qazanmışdır: *Kranichsteiner Prize* (1986), *Prix Italia* (1988), *Ars Electronica* (1987/88). 90-ci illərdə bəstəkarın əsərləri daha çox səslenməyə başlayır və müasir musiqi sahəsində tanınan bəstəkarlar sırasına daxil

olur. 1991-ci ildə Finlandiya Milli Baletinin sifarişi ilə *The Earth* əsərini yazır.

1997/98-ci illərdə Sibelius Akademiyasında bəstəkarlıqdan dərs demişdir. 2000-ci il Salzburg Festivalında ilk operası *L'amour de loin* səhnələşdirilir. Bu dövrə Nordic Council Music Prize və Swedish Rolf Schock mükafatlarına layiq görülmüşdür. 2-ci operası *Adriana Mater* 2006-ci ildə Paris Milli Operasının sifarişi ilə yazılmışdır. Son operası *Emile* daxil olmaqla hər üç əsərin librettosu Amin Maalouf a aiddir. 2008-ci ildə Amerikada keçirilən Ilin musiqicisi mükafatına, 2011-ci ildə ən yaxşı opera nominasiyasında Grammy mükafatına layiq görülmüşdür.

Soprano, alt və instrumental ansambl üçün 1988-ci ildə qələmə alınmış *Grammaire des rêves* (Xəyalların qrammatikası) əsəri fransız şairi Paul Éluard poeziyasından kollajlar üzərində qurulmuşdur, istifadə edilmiş ən böyük hissə şairin *Premierément* (Öncə, "L'Amour la Poésie" poemasından) seirindəndir.

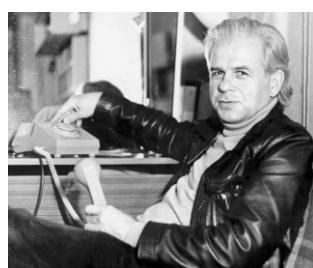
Buludlar üçün sənə söylədim
dənizin ağacı üçün sənə söylədim
hər dalğa, budaqlardakı quşlar üçün
səsin daşları üçün
tanış əllər üçün
üzə ya da peyzaja çevrilən göz üçün
yuxu ona rənginin səmasını ərməğan edir
sərxoş gecə üçün
yolların şəbəkələri üçün
açıq pəncərə, açıq alın üçün
düşüncələrin, sözlərin üçün sənə söylədim
heç bir nəvəziş və inam yaddaşlardan silinmir

Paul Éluard (çevirəni Elvin Abbasbəyli)

Paul Éluard (1895-1952)

fransız şairi, dadizmin və sürrealizmin banilərindən biri, I Dünya Müharibəsinin iştirak edən şair orada ilk şeirlərini bu imza altında yazar, sonradan André Breton və Louis Aragon ilə tanışlığı onu böyük bir çevrəyə gətirib çıxarıır.

Edison Denisov (1929-1996) görkəmlı rus bəstəkarı, pedaqoqu, ictimai xadimi, 1960/80-ci illər sovet avangardının aparıcı siması, XX əsrin ikinci yarısında çox vacib bir figur. A.Schnittke və S.Gubaidulina ilə birgə sovet bəstəkarlarının remzi avangard "Üçlüyünə" daxil idi.

Sibirdə, Tomskda anadan olmuş, 1956-ci ildə bəstəkarlıq üzrə Moskva Konservatoriyasını bitirmiş, bununla yanaşı Şostakovitçdən də dərsler almışdır. 1959-cu ildən aspiranturani V.Şebalinin sinfi üzrə bitirmiş, həmin ildən Moskva Konservatoriyasının müəllimi olmuşdur. 1950/60-ci illərdə müasir rus musiqisinin başlıca figuru kimi özünü təsdiq etmişdir. Avropanın musiqisini aparıcı nümayəndələrlə yaradıcılıq əlaqəsinə girmiş, xarici ölkələrdə ifa olunmağa başlamışdır. 1989-cu ildə Müasir musiqi assosiasiyasının yaradıcısı və onun sədri olmuşdur.

E.Denisov rus musiqisi tarixində nəzəri sahədə müasir bəstəkarlığın texnika və prinsiplərini tədqiq edən ilk bəstəkardır. Yaradıcılığı çoxcəhətli və müxtəlifdir. Buraya 3 opera, 2 simfoniya, 2 kameral simfoniyası, coxsayılı konsertlər, vokal-instrumental, kameral-instrumental əsərlər, film və tamaşalara yazılmış musiqi daxildir.

Chant d'automne (Payız mahnısı) soprano və böyük orkestr üçün 1971-ci ildə, fransız şairi Charles Baudelaire'in seirlərinə yazılıb. Əsər dörd hissədən ibarətdir və ilk ifaçısı Dorothy Dorow'a həsr edilib.

Payız nəğməsi

Yenə də nəm qaranlıq hakim kəsilir bizə -
Hani yay aydınlığının parlaq maviliyi?
Odunların arabadan yerə düşməyi
Torpağıın tabut üstünə düşməyini xatırladır.

Qiş qonaq qismində gətirir evimə
Əzab-əziyyəti, çəşqinliyi, qorxunu, bələni,
Ürəyim yenidən donub al qırmızı yumağa çevriləcək
Arktik cəhənnəmdəki ölü günəş kimi.

Mübhəm mürgüdə duyuram: haradasa
Tabut düzəldirlər – harada? Kimə?
Biz sabah qiş gözləyirik, dünən bitdi yay,
Və bu taqqılıt – ona oxunan son dua idi.

Günün sonu

Yenə də qaranlıq, yena də axşam,
Davam edərək öz vəhşi rəqsini
Coşur həyat – bomboş, həyasız,
Qanmaz. Və bu saat, bu an,

Yerə enəndə gecə və şaxta,
Udanda hər şeyi, hətta utancı,
Unutduranda hətta acliği,
Yorğun şair söz alıb deyrir:

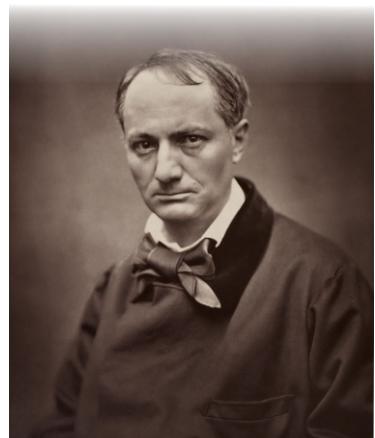
“Bu sondur! Xülya qurmuram,
Qəbirlər çoxdandır yaxındı mənə.
Yorğun ruhuma verərək dinc

Gedərəm yuxuya, daş kimi yataram,
Uzanıb sakitə örərəm üstümü
Hər şeyi təzələyən qaranlıq ilə”.

Köhnə zəng

Şirin anlar şirin zəhərdə əriyəndə
Parlaq atəş tüstüdən klassik naxış toxuyar,
Keçmişdən kölgələr peydə olar – günahkarların qənimi,
Çovğun nəğmə oxuyar, çovğun ehtiraslı rəqs edər.

Mən cavan olanda zaman mənə güc gəlməzdidi,
Zil səslə oxuyardım, bərkədən şeir deyərdim,
Susardı təbiət, dinləyərək səsimi,
Səsim oyadardı yatanları yuxudan.

Charles Pierre Baudelaire (1821-1867)
XIX əsrin ən önemli fransız şairlərindən və simvolizmin banilərindən biri – ilk “lənətlı şair. Ən məşhur əsəri 1857-ci ildə nəşr edilmiş qalmaqallı *Les Fleurs du mal* (Şər çiçəkləri) toplusudur.

Bu əsərə görə şair hətta 1857-ci ildə Parisdə “vulqarlıq və ictimai dəyərlərin təhqir edilməsi” ittihamı ilə mühakimə olunmuşdur.

Bu əsər Avropa poeziyasında klassisizmle modernizm arasında xüsusi yer tutur və sonuncu cərəyanə estetik mənada böyük təkan vermişdir.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Sən – soyuq, özgə məxluqsan,
Heyvandan nə ilə fərqlənirsən?
Dodaqlarından haçansa sicaq nəfəs çıxıbı,
Qoynun od ilə dolubmu heç?

Gülə bilmisənmi, ağlaya bilmisənmi,
Bəs ehtiras içində inildəyib-qişqırmaq?
Heyvanlar ölümcül təlaş içində ulyayı,
Zariyırlar istəklə alovlanıb, biz isə,
Biz rəhmin nə olduğunu bilmirik.

Ot onu bir an sonra əzəcək
Ayaq altda tərpəşəcək,
Fəqət otu heç kəs qoruya bilməyəcək.
Bəs bizə kimin rəhmi gələcək? Kimin?

Sən (baliq?) soyuq, özgə məxluqsan,
Mən səni tanımırıam,
Tanımamışam da.
Bəs insanları nə vaxtsa tanımışam?
Cismiñ üzüllüb, nə xeyrim var
Sevsəm ruhunu?

Rədd ol,
Səni suya qaytaracağam,
Üz get bulanıq axın ilə,
Bir ağac qabıçı kimi,
Duyğusuzsan, lazımsızsan.

Bat dibe, sənə başqa nə qalır ki,
Ay ölərgi qəlb...
Çix get
Fikrin çatmadığı yerlərə,
Açıq dənizə, geniş ümmənə

Carl Zuckmayer

Friedrich Cerha (*1926), Avstriya bəstəkarı ve dirijoru, təhsilini Vyana Musiqi Akademiyasında almış (violin və bəstəkarlıq), sonra Vyana Universitetində davam etdirmişdir (musiqi nəzəriyyəsi, germanistika və fəlsəfə), 1956/58-ci illerde Darmstadt şəhərində müasir musiqi kurslarının iştirakçısı olmuşdur.

1958-ci ilde peşə yoldaşı, bəstəkar Kurt Schwertsik ilə *Ensemble die reihe* müasir musiqi kollektivini yaradır və Avstriyada müasir musiqinin təbliği ilə məşğul olur. Bəstəkarlıqdan başqa dirijorluqla da məşğul olmuşdur, xüsusi ilə Yeni Vyana Məktəbinin təbliği ilə. A.Bergin bitirilməmiş *Lulu* operasının alətləşdirilməsini yerinə yetirmiştir, əsərin ilk ifası 1979-cu ildə Parisdə baş tutmuşdur. 1959-cu ildən Vyana Universitetində dərs demişdir, dörd operanın və bir çox simfonik əsərlərin müəllifidir.

Tenor və orkestr üçün ***Rikke üçün Requiem*** (Requiem für Rikke) bəstəkarın „Der Rattenfänger“ (Sığcovul ovçusu, Carl Zuckmayer'in eyni adlı pyesi əsasında, 1989) operasının ikinci hissəsində, beşinci şəkildə keçir. "Hamelndən sığcovul ovçusu" (*Rattenfänger von Hameln*) - almandilli ərazidə çox yayın bir orta əsr əfsanəsidir. Rəvayətə görə XIII əsrдə Hameln qəsəbəsində sığcovullardan çox əzab çekən yerli sakinlər, ora təsadüfən gəlmış bir tütekçi ilə rastlaşır, ona bu bələdan danışırlar. Tütəkçi sığcovulları qəsəbədən çox rahatca, sehri ifasının köməyi ilə çıxaracağını ənam qarşılığında onlara vəd edir və dediyini yerinə yetirir - onun sehri ifasından ovsunlanmış sığcovullar qəsəbədən çıxıb yaxınlaşdırıq gölün sularına qərq olur. Lakin bu işdən sonra qəsəbə sakinləri bu xidmətinin qarşılığında tütekçiye vəd etdikləri ənamı verməkdən imtiyə edirlər. Bundan qəzəblənmiş tütekçi sehri ifasıyla qəsəbənin uşaqlarını ovsunlayaraq arxasında apararaq və uşaqları bir daha görən olmur. Maraqlıdır ki, orta əsrlərdə mövcud olmuş bir çox belə əfsanələrdən fərqli olaraq burada hadisənin konkret zamanı da göstərilir - 1284-cü ilin 26 iyun. Əfsanə sonralar

Rattenfänger mövzusunda XIII əsr vitrajından çəkilmiş şəkil, müəllif Augustin von Moersperg (quarell, 1592)

Vyacheslav Soyfer (*1961) Xarkov şəhərində anadan olmuş, təhsilini Moskva konservatoriyasında (1984/89) və məşhur musiqişunas Filipp Gerşkoviç tərəfindən almışdır, habelə Moskva Dövlət Universitetində felsəfə kurslarının dinleyicisi olmuşdur (1989/96), simonik orkestr, xor üçün, habelə kamera musiqisi janrında əsərləri var. 2007-ci ildən Kosta-Rikada yaşayır.

Soprano və orkestr üçün **Cancion con movimiento** (Hərəkətdə olan nəğmə, 2014) əsəri böyük İspan şairi Federico García Lorca'nın eyni adlı seirinə yazılmışdır. Müellif qeyd edir ki, *Cancion con movimiento* metnində az sözdən istifadə edilmiş, lakin çox-çox zəngin bir konstruksiyaya malik, musiqiçilər üçün çox çekici böyük bir seiddir.

Hərəkətdə olan nəğmə

Dünən.

(Mavi bürclər.)

Sabah.

(Bəyaz xırda ulduzlar.)

Bu gün.

(İpək donun vadisində
ətirlili çıçayıñ yuxusu.)

Dünən.

(Dəliqanlı bürclər.)

Sabah.

(Bənövşəyi ulduzlar.)

Bu gün.

(İlahi, bu ki, ürəkdir!
Rəqs edən ürək!)

Dünən.

(Bürclərin yaddası.)

Sabah.

(Gizlənəcək ulduzlar.)

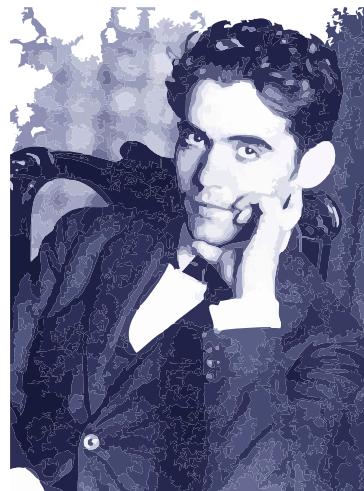
Bu gün...

(Sabah!)

Briqantinanı mənni
İdarə edəcəyəm?

Bu günün üzərindən atılıb körpülər
çay axınının üstündən!

Federico García Lorca

Federico García Lorca (1898-1936) görkəmlı İspan şairi və dramaturqu, rəssamı və musiqiçisi, XX əsr poeziyasının görkəmliliyinə nailiyyəti, ilk şeirlər kitabı (*Libro de poemas*) 1921-ci ildə, ikinci poetik toplusu (*Canciones*) isə 1927-ci ildə nəşr edilmiş, şair kimi dünya şöhrətini *Romancero gitano* (1928) və *El Poema del cante jondo* (1931) əsərləri ilə qazanmışdır.

Lorca 38 yaşında ikən, İspaniyada vətəndaş müharibəsinin başlanğıcında, frankist-millatçılar tərəfindən 1936-ci ildə öldürülmüşdür. Bundan sonra İspaniyada general Franco dönməmində əsərləri uzun müddət qadağında olmuşdur.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Alban Berg (1885-1935) görkemli Avstriya bəstəkarı, pedaqoqu, alman ekspressionizmi və Yeni Vyana Məktəbi nümayəndələrindən biri. A.Schönberg'in tələbəsi və onun yaradıcılığının fəal təbliğçisi olmuşdur. İlk əsərləri dodekafon texnikasında yazılb. Sonrakı dövr romantizmə dayaqlandığından onu bəzən "dodekafonianın romantiki" adlandırdılar.

1904/10-cu illərdə Anton von Webern ilə bərabər Arnold Schönberg'in tələbəsi olmuşdur. Bu neoromantizmin tədricen ekspressionizm tərəfindən dəf edildiyi və faktiki atonal musiqinin yarandığı zamana təsadüf edirdi. Bu estetikanın dayanışması böyük çətinliklərə baş verirdi. 1913-cü ildə bəstəkarın ilk böyük əsərlərindən birinin - Orkestr üçün 5 mahnı (mətnlər Peter Altenberg, op. 4) - ilk ifası zamanı qalmaqla baş verir və ifa dayandırılmalıdır. Bu əsər bütünlükə yalnız 1952-ci ildə ifa edildi.

Bəstəkar 1917/21-ci illərdə yaşanan müharibə dövrünü - Georg Büchner'in prozaik metnli əsəri əsasında sonradan dünyada XX əsrin esas musiqili-dramatik əsərlərindən biri kimi tanınacaq Wozzek operasında əks etdirir. Bəstəkarın ikinci operası - *Lulu* tamamlanmamışdır. Bəstəkarın instrumental yaradıcılığının zirvəsini onun son əsəri - Violin Konserti ("Bir mələyin xatirəsinə") təşkil edir. Bu əsər gənc bir qızın ölümündən təsirlənərək yazılmış və öz janr tarixində yeni mərhələyə başlanğıc vermiş rekviem xarakterli Konsertdir.

A.Berg Prussiya incəsənet akademiyasının üzvü olmuşdur. Pedaqoq kimi aktiv fəaliyyət göstərmiş, tələbələrindən tanınmış alman filosofu və musiqişunası Teodor Adorno'nun ismini hallandırmaq olar. Bəstəkarın yaradıcılığı XX əsr bəstəkarlarına, xüsusilə D.Şostakoviç, Q.Qarayev, E.Denisov, A.Schnittke və s. böyük təsir göstərmişdir.

Əsərləri: Sonata, Simli kvartet, "Orkestr üçün 5 mahnı", Klarnet və piano üçün pyeslər, "Orkestr üçün 3 pyes", Kamera konserti, simli kvartet üçün "Lirik süita", "Lulu" operası, Violin ilə orkestr üçün Konsert və s.

Soprano və orkestr üçün **Şərab** (Le Vin) konsert ariyası bəstəkar tərəfindən fransız şairi Charles Baudelaire'in məşhur Les Fleurs du mal (Şər Çiçekleri, 1857) toplusundan 5-ci, Le Vin poemasının seirlərinə 1929-cu ildə, bəstəkarın üslubunun tam yetkin bir dövründə qələmə alınmışdır.

Poema beş şeirdən ibarətdir:
L'Âme du vin (Şərəbin ruhu)
Le Vin des chiffonniers (Paltar alverçilərinin şərabı)
Le Vin de l'assassin (Qatilin şərabı)
Le Vin du solitaire (Tənhanın şərabı)
Le Vin des amants (Məşuqların şərabı)

Əsərdə bu hissələrdən yalnız üçü istifadə edilir, L'Âme du vin (Şərəbin ruhu), Le Vin des amants (Məşuqların şərabı) və Le Vin du solitaire (Tənhanın şərabı).

Eyni zamanda poemanın sonuncu şeiri Le Vin des amants (Məşuqların şərabı) əsərin mərkəzinə getirilir. Ariyanın kulminasiyası, poemanın da bədii mənada bu mərkəzi şeirinə düşür.

Əsəri bəstəkərə sopraniş Ružena Herlinger sıfırış etmiş və aria onun tərəfindən ilk dəfə 1930-cu ildə ifa edilmişdi.

Əsərin partiturunun əlyazmasından bir fragment

Şərabin ruhu

Şüşə qablarda axşamçağı şərabın ruhu dilə gəldi:
"Surğuc məni şüşə zindanda saxlayır,
Fəqət nəgməm yüksəyə ucalır;
Nəgməm səfillərə salam deyir!

Mən bilirəm nə qədər tər
Və gur işiq axır təpələrə ki,
Ağır zəhmət cismimə həyat versin
Və mən hər şeyin əvəzini çıxa bilim!

Qəbir kimi soyuq zırzəmidə donmaq əvəzinə
İstəyirəm axım fəhlənin boğazına,
Ağır zəhmət onu heydən salıb,
Vaxtdan əvvəl qocaldıb.

Budur yenidən nəgmə səsləndi,
Ümid yenidən ürəyə çökdü,
Ey yoxsul, xeyir-dua ver əkinlərinə,
Dua et masa arxasında, dirsəklənərək;

Sənin yoldaşının gözlərində parlayaram,
Oğlunun bənizinə rəng verərəm mən,
Məndən içib ürəklənər o,
Taleylə mübarizəyə girişər.

Ətirşah kimi qatışaram sənin qanına;
Məni əkibdir Əbədi Tanrı,
Yanıb alovlanar məndən ilham atəşi,
İlahi qızılıqla aşar ləçəyini!"

Məşuqların şərabi

Gündoğan bu gün gözeldir, gözəl!
Neynirik atı, ver qədəhləri,
Bax şəraba – olsun bizə araba,
Uçaq göylərin yeddinci qatına!

Göydən enən mələklər
Göylərçün dəri xantək
Biz də qaçarıq iljim dalınca
Yararaq səhərin mavi büllurun.

Xeyirxah təbiətin
Enərək geniş qoyunuña
Biz – iki qovuşmuş qəlb

Gedərik yolumuzla
Yanbayan, yorğunluq bilmədən
Uydurduğum cənnətə tərəf.

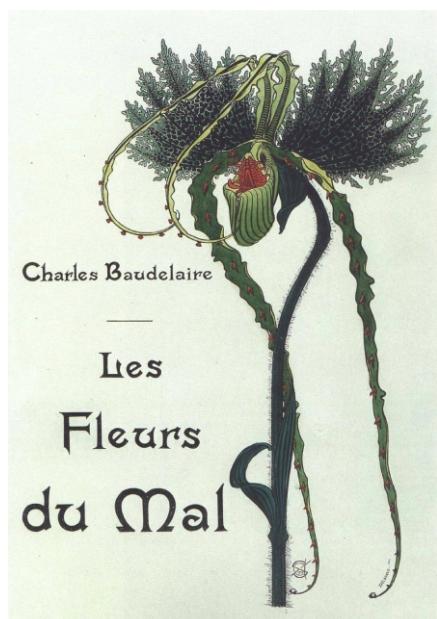
Tənhənin şərabi

Bizi valeh edən ani qadın baxışı
Bənzəyir göydə darixib
Gecəyarısı körfəzdə çımən
Solğun ay işığına.

Ariq-sısqa Adelinanın abırsız öpüşü,
Qumarbazın cibindəki sonuncu qəpik;
Gecəyarısı səslənən şıltaq mandolina
Yaxud sanki əzabdan çığırın kamanın səsi, –

Ah səxavət dolu şüše! Məyər bütün bunlar
Yanar qəlbə soyudan içkiyə,
Şairə ilham verən ab-həyata tən olar?

İçki dolu həyatla, gəncliklə, ümidi, canla,
İçki yoxsulu edir məğrur, bu məğrurluq
Sadə insəni ucaldır Tanriyadək.

Alman simvolist rəssamı Carlos Schwabe (1866-1926) tərəfindən
Les Fleurs du mal poemasına çəkilmiş illüstrasiya (1900)
Əsərin ilk nəşri 25 iyun 1857-ci ildə çıxmışdı. Artıq 7 iyulda
"ictimai dəyərlərin aşağılanması" ittihamı ilə məhkəmə başlanmış
və 20 avqustda Bodler 300 frank cərimə cəzası almışdı. Eyni
zamanda əsərdən altı ən "ədəbsiz" şeir - "Lesbos", "Lənətlili
qadınlar", "Vampirin metamorfozu" və b. məcmudan çıxarıldı.
Nəşrə qoyulmuş qadağa yalnız 1949-cu ildə götürülmüşdü.

"LAUT KÄFIG" ƏTRAFINDA

21 aprel 2015, saat 19.00

Kamera və Orqan musiqisi Zalı

Niccolò Castiglioni (1932 - 1996)

sic (1992)
fleyta və gitara üçün

Younghi Pagh-Paan (*1945)

Bir daha... (2002)
mezzo-soprano və gitara üçün

Rüfət Xəlilov (*1974)

İki nəfər üçün Labirint (ilk ifa, 2014)
fleyta və gitara üçün

Alfred Zimmerlin (*1950)

Yüksəlmə (ilk ifa, 2014)
mezzo-soprano, fleyta və gitara üçün

Türkər Qasımzadə (*1988)

9 Rübai (ilk ifa, 2014)
fleyta və gitara üçün

Jürg Wytttenbach (*1935)

Laut Käfig (1995/97)
Kobayaşı İssa və 17 başqa yapon şairinin
hayküsünden ibarət silsilə
soprano və gitara üçün

əsərlərin arasında:
István Zelenka (*1936)

**"...es ist eine schöne Sache
um die Zufriedenheit..."** (2002)
kiçik intermediyalar

ensemble écoute (İsveçrə)

Asako Motojima (soprano/Yaponiya)

Avital Cohen (fleyta)

Christoph Jäggin (gitara)

Jürg Wytttenbach

Niccolò Castiglioni (1932 - 1996) İtalya bəstəkarı, pianoçusu, müsiqisünası, təhsilini Milan konservatoriyasında almış (1952/53), ilk əsərləri Stravinski'nin neoklassizm və sonradan Yeni Vyana Məktəbinin üslubunda olmuşdur. 12 ton texnikasına marağı onu ilk önce Webern'nin aforistik üslubuna, sonradan Avropa avanqardinin aparıcı nümayəndələrindən onan Luciano Berio ilə şəxsi kontakları elektronik müsiqiye getirmiş, Darmstadt yay müsiqi kursları son olaraq üslubunu müəyyənləşdirmişdi. Trent və Milan konservatoriyalarda dərs demiş, tələbələri arasında Esa-Pekka Salonen kimi isimlər var.

sic (1992) fleyta və gitara üçün duo divertimenti, karnaval-burleska xarakteri daşıyan kiçib bir pyesdir.

Younghi Pagh-Paan (*1945) dünya səhərəli Koreya-alman bəstəkarı, ilk təhsilini Seul Universitetində almışdır (1965/71), sonra DAAD təqaüdü ilə Almaniya gəlmış və Freiburg konservatoriyasında prof. Klaus Huber (Komposition) və Brian Ferneyhough kimi bəstəkarların sinfində təhsil almışdır (1974/79). Bəstəkara beynəlxalq səhərəti 1980-ci ildə Donaueschinger Musiktage festivalında ifa edilən, orkestr üçün SORI əsəri getirmişdir. Bir çox beynəlxalq müsabiqələrin qalibi, bir çox mükafatlara layiq görülmüşdür, əsərləri dünya səhərəli kollektivlər tərefindən sesləndirilmişdir. Əsərləri arasında Sofoklun əfsanələri və dzen-buddist mətnlərinə kameralı operası (Mondschatte, 2006); violin, viola və orkestr üçün ikili konsert (Hohes und tiefes Licht, 2010/11) və s. var.

Bir daha...II (2002) mezzo-soprano və gitara üçün yazılmış bu əsər böyük Koreya bəstəkarı Isang Yunun (1917-1995) xatirəsinə ithaf edilmişdir. Əsər yəhudü əsilli alman şairəsi Rose Ausländer'in şeirinə yazılmışdır.

Çevrilmiş
Və yırğalanan məkan
Bu zaman
Bütün məlum olan tələffüz edir
Gizlənməmiş sözləri
Unudulmuş və
Anlamsız sözləri

Xətt
Söz
Heca
Hərf
Nöqtə

əcdadlarım
məsum idilər
Şəhəm
Onların göz yaşlarına
Varis çıxdı

Yer
Mənə
Gizli işarə verir
Və deyir: "əlvida"

Cavab verirəm:
"görüşənədək"

Rose Ausländer (1901-1988)
yəhudü əsilli alman və ingilisdilli şairə,
bu ləqəbi (Ausländer - alm. xarici, yabançı)
bəlkə də keşməkeşli həyatı boyu daima
mühacirətlərdə bulunduğu səbəbdən
götürmüştü. 1901-ci ildə anadan olduğu
Avstriya-Macarıstan (Çernovtsi) imperiyası
1918-ci ildə dağılır, şəhər Rumınıyanın
tərkibinə daxil edilir. 1921-ci ildə şairə ABŞ-a köçür, burada
"Westlicher Herold" qəzetini buraxır və ilk dəfə nəşr edilir,
sonradan yenidən Çernovtsiya dönür, burada "Der
Regenbogen" (Göy qurşağı) şeirlər toplusunu buraxır.
1940-ci ildə Qızıl Ordunun buraya daxil olması ilə şəhər Sovet
İttifaqının tərkibinə keçir, 1941-ci ildə isə artıq almanlar
tərefindən işgal edilir. Şairə 1944-cü ilə kimi Çernovtsi
gettosunda gizlənə bilir, burada Paul Celan ilə tanış olur, sovet
orduları şəhəri azad etdikdən sonra isə yenidən ABŞ-a dönür
və artıq ingiliscə yazmağa başlayır. 1956-ci ildə onun ikinci
şeirlər toplusu "Blinder Sommer" (Kor yay) nəşr edilir. 1967-ci
ildə şairə Almaniya gəlir və uzun süren ağır xəstəlikdən
sonra qocalar evində vəfat edir. Yaradıcılığı ekspressionizmə
yaxındır, əsərləri bir çox dünya dillərinə çevrilmişdir.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Rüfət Xəlilov (*1974) Bakı Musiqi Akademiyasının bəstəkarlıq fakültəsini 1999-cu ilde prof. İsmayıllı Hacıbəyovun sinfi üzrə bitirmiş, 2000/02-ci illərdə İ.Hacıbəyovun sinfinde assistant-təcrübəçi kimi çalışmışdır. 2003/05-ci illərdə DAAD (Alman Akademik Mübadilə Xidməti) təqaüdçüsü, bu müddət ərzində Lübek şəhərində prof. Dieter Mackin sinfinde təhsilini davam etdirmişdir. 2000 və 2005-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdmən Nazirliyinin Bəstəkarlar İttifaqı ilə birgə keçirdiyi "İlin ən yaxşı əseri" müsabiqəsində kamera-instrumental janr üzrə laureat adını qazanmışdır. Polşa, Almaniya, Danimarka, Fransa, İtaliyada gənc bəstəkarların seminarlarında iştirak etmiş, əsərləri həmin ölkələrdə səsləndirilmişdir.

Əsərləri: BSO üçün "Memuarlar", kamera orkestri üçün "Freskalar", "Fobia" simli kvarteti, Violin Konserti, qarışq xor ilə simfonik orkestr üçün "Nəsimi" kantatası, "Röya neğməsi", "Nikolett" adlı vokal miniatürler (U. De la Marin Şeirlərine) və s

Iki nəfər üçün Labirint (fleyta ve gitara üçün, 2014) əsəri İsveçrə ansamblı écoute üçün xüsusi olaraq yazılib. Qədimdə deyilirdi: "Labirintdən çıxış taparsan-əbədiliyə qovuşarsan." İnsanlarda real həyatda məqsədə can atır, ancaq bilmir ona necə nail olsun. Dalana düşmək riski ilə azıriq. Fikirləşərək oradan çıxməq fürsətini axtarırıq. Ancaq yenə də həyatımızın rəmzini labirintdə görməyə məcbur oluruq. Labirintin tarixi insan hayatı kimi uzun, çətin və dələsiqdır. Həyatın axarı ilə gedərək biz az da olsa belə anlaya bilmerik sabah ne baş verer. Bəlkə də bu bizim sonuncu ümidişim ola bilər. "Iki nəfər üçün Labirint" əsərində ideya iki şəxs üçün ölüm və dircəlmə rəmzinə əsaslanıb. Onlar da bu mexanizmdə yerləşərək azadlığa çıxış axtarırlar. Ancaq nəticədə məqsəd real hadisənin təhrif olunmuş qavranılması kimi olur.

Alfred Zimmerlin (*1950) İsveçrə bəstəkarı, Zürich Universitetini musiqişünaslıq üzrə bitirmiş, bəstəkarlıq dərslerini ünlü İsveçrə bəstəkarları Hans Wüthrich-Mathez və Hans Ulrich Lehmanndan almışdır. Bir çox mükafatlara, o cümlədən 2014-cü ildə Kulturpreis des Kantons Zürich mükafatına da layiq görülmüşdür.

Mezzo-soprano, fleyta və gitara üçün **Yoxuş** (Aufgang) əsəri 2014-cü ildə alman şairəsi Ingrid Fichtner'in (*1954) eyni adlı şeirinə yazılmışdır.

Yoxuş

Yerin haqqı, doğrusu
Nəm buludlar –
Gecədəki bədbəxtlik?
Ani hərəkət
Rahatcasına süpürür mənzərəni
Budur durub mavi ağaç
Bənövşəyi çəpər parıldayıır
Günəş bizi aldadır
Biz isə həmən zaman yenidən cəhd edirik
Yenidən... və yenidən

Rəmzlərin Sehri

Sanki zamandan əvvəl və zamandan sonra
Həm də mağaranan
əl qaytarır ramzi
Sanki qumluqda yayılıb
Xətlər və yenidən
əllər işığı axıdıl
ovsunların sakinləri
Sanki zamandan əvvəl və zamandan sonra

Avstriyalı şairə və tərcüməçi, 1954-cü ildə Yudenburg şəhərində anadan olmuş, 1972/78-ci illərdə Vyana Universitetində ingilis dili və fəlsəfə üzrə təhsil almışdır. Professional tərcüməçi kimi uzun illər ABŞ və İsveçrədə çalışmış, 1996-ci ildən Zürich şəhərində yaşayır, yəzici və lektor kimi fəaliyyət göstərir. Bir çox beynəlxalq ədəbi mükafatlara layiq görülmüşdür.

Ingrid Fichtner

Türkər Qasimzadə (*1988) 2014-cü ildə ABŞ-in Sinsinneti Universitetinin bəstəkarlıq üzrə doktorluq dərcəsinə yiyələnmişdir. Bu universitedə o bəstəkarlar Prof. Mara Helmuth və Michael Fidayın sinfinde təhsil almışdır. Bəstəkarlıq üzrə magistr dərcəsinə Qasimzadə Nyu Yorkun Manhetten Konservatoriyasında yiyələnmiş, həmin universitedə bəstəkarlar Reiko Fuetting və Nils Vigelanddan dərsler almışdır. Bəstəkarlıq üzrə bakalavr dərcəsinə isə Bakı Musiqi Akademiyasında yiyələnmiş, Prof. Xeyyam Mirzəzadə, İsmayıllı Hacıbəyov və Aydin Əzimovun sinfinde təhsil almışdır. Bundan başqa Qasimzadə Beat Furrer, Mark Andre, Stevan Tickmayer, Gabriela Lena Frank kimi dünya şöhrəti bəstəkarlardan ustاد dərsleri almışdır.

Türkər Qasimzadə 2012-ci ildə ABŞın Boston şəhərində keçirilən ALEA III beynəlxalq bəstəkarlıq müsabiqəsinin finalisti, 2010-cu ildə Avstraliyanın Melburn şəhərində keçirilən "Fazada Davamlılığın Nadir Formaları" beynəlxalq müsabiqəsinin və 2009-cu ildə New York-da keçirilən "Jordan Berk Memorial Prize"ın və s. digər beynəlxalq müsabiqələrin qalibidir. Qasimzadənin əsərləri ECCE Ensemble (Fransa), Ensemble Courage (Almaniya), Ensemble Sans Maitre (Nyu York, ABŞ), CME Ensemble (Boston, ABŞ), Frontiers Ensemble (Oklahoma, ABŞ), CNM Ensemble (Ayova, ABŞ), Noise-Bridge duo (Stuttgart, Almaniya), Cochlea Freedom Ensemble (Nyu York, ABŞ), Cafe Mormus (Sinsinnati, ABŞ), Oneplusone Ensemble (Litva) və s. müasir musiqi ansambları tərəfindən ifa olunmuş, Qasimzadə David Gilbert, Theodore Antoniou, Bert van Herck, Jean-Philippe Wurtz kimi tanınmış dirijorlarla əsərlərinin ifasında əməkdaşlıq etmişdir.

Türkər Qasimzadənin əsərlərinin ifa olunduğu bir çox beynəlxalq festivallar içinde 2014 Etchings (Fransa), Cortona Sessions for New Music (İtalya), "tonArt 2014" (Almaniya), "Up Close With Music" Festival (Irlandiya), "Computer Music Space" (Bölgərəstan), Tonlagen 2012 (Almaniya), 4cü Qara Qarayev adına Müasir Musiqi Festivalı (Azərbaycan), Druskomanija 2010 (Litva), Culturescapes 2009 (Isveçrə) de yer alır. Hal hazırda Türkər Qasimzadə ABŞın Sinsinnati Universitetində müəllimlik fealiyyəti göstərməkdədir.

9 Rübai (2014) fleyta və akustik gitara üçün yazılmışdır. Rübai şer forması, birinci, ikinci və dördüncü misraları həmfəfiyə, üçüncü misrası isə sərbəst qalan dörd misralıq müsteqil əsərdir. Rübaiyat sözü isə rübailərin külliyatına deyilir. Əsərdə rübai şeir formasının musiqi cümlələrinə tətbiqi baş vermişdir.

9 rübaidən hər birində ilk 2 musiqi cümləsi və 4-cü musiqi cümləsinin sonluqları "qafiyələnmiş", üçüncü cümlə isə sərbəstdir. 9 rübai əsərində musiqinin daha bir ölçüsü - səs sahisi önməli yer tutur. Rübailərin hər birində ifaçıların səhnədəki yerləri dəyişilir və bu əvvəldən düşünülmüş trayektoriya ilə səslerin bir istiqamətdən başqa istiqamətə hərəkət etməsinə səbəb olur.

Jürg Wyttensbach (*1935) Bern Ali İncəsənət məktəbində prof. Kurt Fischer ilə piano, sonra isə Paris Konservatoriyasında (prof. Sándor Veressin sinfi) ilə bəstəkarlıq üzrə təhsil almışdır. Gənc yaşılarından konsert fealiyyətinə pianoçu və dirijor kimi başlamış, əsasən müasir musiqini ifa etmişdir. Bern Konservatoriyasında müəllim kimi fealiyyət göstərməmişdir.

Dirijor kimi 100-dən artıq əsərin ilk ifasını reallaşdırılmış, Dresdner Philharmoniker, Südwestfunk-Orchester, Hessischen Rundfunk-Orchester, Krakov Simfonik orkestri, Ensemble Modern, Klangforum Wien, Ensemble recherche, Ensemble der IGNM Basel, Ensemble l'Itinéraire Paris və s. kollektivlərə əməkdaşlıq etmişdir.

1967-ci ildən 2003 ilə kimi Basel Musiqi Akademiyasında piano və bəstəkarlıq üzrə dərs vermişdir.

Soprano və gitara üçün **Laut Käfig** (1995/97) miniatürləri, Kobayaşı İssa və 17 başqa yapon şairinin hayküsündən ibarət silsilə kimi qələmə alınmışdır.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Haykular

I

Səs.

Qəfəsin barmaqlıqlarına mahal vermədən
Bülbül ötür. (**Sumi Taiqi**)

Soprano (Düyü əkən qadınlar)
Saotome ya Palçıq içində -
yogorenu mono wa Fəqət nəğmələri təmiz.)
uta bakari (**Konişi Raizan**)

II

Yeni il.

Hava işarır – və sərçələr
Öz əhvalatlarını nəql edir. (**Hattori Ransetsu**)

III

Qəzəb içində evə gedirəm.
Fəqət birdən bağda
Gördüm incə söyüdü. (**Oşima Riota**)

IV

Bu sıfətdə var,
Nəsə var, var... amma nə?
Əfi ilan!

Masumcasına baxır güzgüdə
Öz üzünə.
İrişir – dişləri ağappağ. (**Kobayaşı İssa**)

V

İpiri işıqlı ay –
Getdim dalınca, getdim... fəqət
Göylər əlcətməz qaldı. (**Kaqa-no-Çiyoxo**)

VI

Burada doğulmuşam: toxunduğum
Və tapdığım hər şey isə
Tikanla dolu. (**Kobayaşı İssa**)

VII

Təbriklər göndərirlər mənə!
Amma bu il həm də
Ağcaqanadlarla doludur... (**Kobayaşı İssa**)

VIII
Möcüzədir!
Kiçik bir çatdan
Seyr edirəm Saman yolunu. (**Kobayaşı İssa**)

IX
Qadın söylədi: isti
Məni heydən saldı –
Və yaş axıtdı gözündən. (**Kitamura Kigin**)

X
Kəndlili əlindəki çuğundur
Bərk-bərk tutub
Ucuyla yolu göstərdi. (**Kobayaşı İssa**)

XI
Çənli-dumanlı gün.
Göydə isə
Maraqlı heç nə yox! (**Kobayaşı İssa**)

XII
Çılpaq payız.
Yalnız divar dinləyir
Mənim dərdimi. (**Kobayaşı İssa**)

XIII
İnsanlar adından danışma:
Hətta müqəvvə belə
Aldadır – hər kəsil! (**Kobayaşı İssa**)

XIV
Məndən soruştular –
Başımı sakitcə tərpətdim. Qeyd etdi:
Təkdir. – Qiş gecəsi. (**Kobayaşı İssa**)

XV
Hür, əziz itim, yalvarıram, hür!
Sən mənim köməyimsən
Bu il də sağ çıxmağa. (**Kobayaşı İssa**)

XVI Bax. I
XVII
Qiş yağışı.
Siçan gəmirir
Syamisenin simlərini. (**Yosa Buson**)

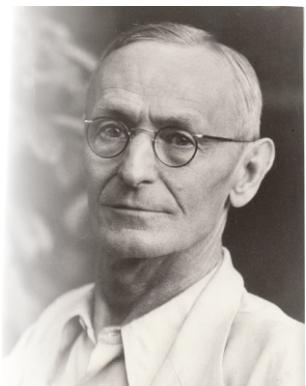
István Zelenka (*1936) İsveçrə bəstəkarı, musiqi ilə uşaqlığından məşğul olmuşdur, sonra 1956-ci ildən təhsilini Karl Schiske və Hans Jelinek ilə davam etdirmişdir. 1960-ci ildə bəstəkar Avstriya vətəndaşlığını qəbul edir, 1962-ci ildən Genf şəhərində vinil valların buraxılışı firmasında bədii rəhbər olur, 1976-ci ildə isə yenidən İsveçrə vətəndaşlığına dönür.

1976/2001-ci illerdə Zelenka Radio Suisse Romande radiosunun musiqi bölümünün bədii rəhbəri, 1981/2001-ci illerdə isə Cenevrədəki Conservatoire de musique ali məktəbində dərs deyir. Bəstəkar həm də kompüter texnikası ilə hazırlanmış təsviri incəsənətlə də məşğul olur, 2002-ci ildə onun ilk sərgisi keçirilmişdir.

Səs ilə instrumental duet üçün kiçik intermediyalar olan "*...es ist eine schöne Sache um die Zufriedenheit...*" (...məmnuniyyətə

doğru gözəl bir iş..., 2002) əsərinin ismi böyük alman yazarı Herman Hessen'in "Yalquzaq" (Der Steppenwolf) romanından götürülüb. Bəstəkar özünün dediyi kimi, bu intermediaları məhz hər hansı bir programlı konsertdə əsərlər arası səslənmək üçün yaratmışdır. Bəstəkarın ideyasına görə bu intermediyalar konsertin ideyasının bir növ "qırmızı xəttini", "onurğa sütununu" təşkil etməlidir.

Hermann Hesse (1877-1962)

görkəmlili alman yazarı, şairi və publisisti, ilk təhsilini latin məktəbində və protestant seminariyasında almış, 1899-cu ildə "Kiçik dərnək" adlanan ədəbi cəmiyyətə üz qəbul edilmiş, eyni zamanda poeziya, nəşr və mənzur şeirlərdən ibarət iki kitabının çapına nail olmuşdu. İlk romani 1901-ci ildə nəşr edilsə də yazar, həqiqi ədəbi nailiyyəti üç il sonra, "Peter Camenzind" adlı ikinci romani ilə qazanmışdı. Bu avtobiografik əsərdə Hesse sonralar yaradıcılığında dəfələrlə toxunulan mövzuya – şəxsiyyətin formallaşması və bütünləşməsi məsələsina müraciət etmişdi. Birinci Dünya müharibəsinə qədər müəllif bir çox hekayə və esselər, habelə "Gertruda" (1910) və "Roßhalde" (1914) romanlarını çap etdirmişdi. 1911-ci ildə Hindistana

səyahati nəticəsində "Hindistandan" (1913) kitabı meydana çıxmışdı.

1923-cü ildə artıq uzun illər İsveçrədə yaşanan yazarı bu ölkənin vətəndaşlığını qəbul edir. Almaniyada baş qaldıran millətcilik əleyhinə keşkin çıxışları onun tarixi vətənindəki populyarlığına ciddi zərbə vurmuş, lakin bu, Birinci Dünya müharibəsi illərində Hesse'ni alman hərbi əsirlərinə mümkün olan bütün vasitələrlə yardım göstərməkdən çəkindirməmişdi. Onun fikrincə, bu savaş Avropa sivilizasiyasının və dəyerlərinin uğradığı böhranın nəticəsi idi. 20-ci illərin sonunda yenidən alman reallığı ilə bağlı mövzulara qayıdan Hesse "Yalquzaq" (Der Steppenwolf, 1928) romanında həyatda yerini tapa bilməyən insanların timsalında "Faust" dualizmini inkişaf etdirmişdi. 30-cu illərdə Hesse yaradıcılığının başlıca nəticələrindən biri - "Muncuq oyunu" (Das Glasperlenspiel) romani tamamlanı və ilk dəfə 1943-cü ildə nəşr olunur.

Yazarı Almaniya və İsveçrənin bir çox ədəbi mükafatlarına layiq görülmüş, 1926-ci ildə Prussiya Yazarılar Akademiyasının üzvü seçilmiş, lakin nasional-sosialistlərin Almaniyada yürüdükləri siyasetə etiraz əlaməti olaraq 1930-cu ildə bəyanat verərək bu qurumun tərkibindən çıxdığını elan etmişdi. 1946-ci ildə ildə isə Hesse "humanizmin klassik ideallarının getdikcə daha böyük yer aldığı ilhamlı yaradıcılığına və parlaq əslubuna görə" Nobel mükafatı almışdı. İsveç Akademiyasının bəşəriyyətə sağalmaz yaralar vuran İkinci Dünya müharibəsindən dərhal sonra alman yazarısını fərqləndirməsi Hitler faşizmi ilə alman xalqı və alman mədəniyyəti arasındaki böyük fərqli rəmzi ifadəsi idi.

"SEVGİ HEKAYƏTLƏRİ

multimedial layihə

22 aprel 2015, saat 19.00

Beynəlxalq Muğam Mərkəzi

I bölüm

Hans Pfitzner (1869-1949)

Herbstthauch op. 29/2 (Payızın nəfəsi, 1921)

vokal və piano üçün

(mətn Friedrich Rückert)

Alban Berg (1885-1935)

Liebe (Sevgi, „Jugendlieder“ toplusundan, 1904/05)

soprano və piano üçün

(mətn Rainer Maria Rilke)

Alexander von Zemlinsky (1871- 1942)

Heilige Nacht op. 2/1 (Müqəddəs gecə, 1895/96)

vokal və piano üçün

(mətn Afanasy Fet, çəirəni Friedrich von Bodenstedt)

Arnold Schönberg (1874-1951)

Mädchenlied op. 6/3 (Qızlar mahnısı, 1903/05)

vokal və piano üçün

(mətn Paul Remer)

Arnold Schönberg

Mahnung (Xəbərdarlıq, 1901)

„Brett-Lieder“ toplusundan, No. 5

soprano və piano üçün

(mətn Gustav Hochstetter)

Fəridə Məmmədova / soprano

Gülşən Ənnağıyeva / piano

konsepsiya **Rauf Fərhadov**

video-material və rejissura **Rauf Məmmədov**

Alexander von Zemlinsky

II bölüm

Hans Pfitzner **Denk es, o Seele** op.30/ 3 (Bunu düşün, ey ruh, 1922)
vokal və piano üçün (mətn Eduard Mörike)

Franz Schreker (1878-1934) **Unedliche Liebe** op. 4/1 (Sonsuz sevgi, 1899)
vokal və piano üçün (mətn Aleksey Tolstoy)

Arnold Schönberg **Wenn ich heut nicht deinen Leib berühre** op. 15, No. 8
(Bu gün senə toxunmazsam, 1908/09)
„Das Buch der hängenden Gärten“ (Asma bağlarının kitabı)
toplusundan
soprano və piano üçün (mətn Stefan George)

Alban Berg **Liebesode** No. 6 (Sevgi ódası, 1906)
„Sieben frühe Lieder“ (Yeddi erkən mahnı) toplusundan
soprano və piano üçün (mətn Otto Erich Hartleben)

Alexander von Zemlinsky **Ich gehe des Nachts** op. 6, No. 4
(„Walzer-Gesänge“, Vals-mahnıları, 1898)
vokal və piano üçün (mətn Ferdinand Gregorovius)

Anton von Webern (1883-1945) **Aufblick** No. 2 (Yuxarı baxış, 1901/03)
„Acht frühe Lieder“ (Səkkiz erkən mahnı) toplusundan
vokal və piano üçün (mətn Richard Dehmel)

III bölüm

Arnold Schönberg **Jesus bettelt** op. 2/2 (İsanın yalvarışı, 1899)
vokal və piano üçün (mətn Richard Dehmel)

Franz Schrecker **Wohl fühl ich, wie das Leben rinnt** op.4/3
(Həyatın nece ödüyünü hiss edirəm, 1899)
vokal və piano üçün (mətn Theodor Storm)

Anton von Webern **Der Tod** No. 7 (Ölüm, 1901/03)
„Acht frühe Lieder“ (Səkkiz erkən mahnı) toplusundan
vokal və piano üçün (mətn Matthias Claudius)

Alexander von Zemlinsky **Irmelin Rose** op. 7/4 (1898/99)
vokal və piano üçün (mətn Jens Jacobsen- Robert Arnold)

Alban Berg **Nichts ist gekommen** No. 4 (Gelmədi, 1912)
„Fünf Orchesterlieder nach Ansichtskartentexten von Peter Altenberg“ (Peter Altenbergin açıqcalarındaki mətnlərə
beş orkestr neğməsi) toplusundan
vokal və orkestr üçün (piano versiyası)

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Friedrich Rückert

(Hans Pfitzner "Payızın nəfəsi")

Ürək qocalsa belə ağıllanmadı,
İnanır, döyünür, xəyalə dalır:
Baharda gəlməyən günləri
Qızılı payız gətirəcək.

Kaş ki! Qızılğül kollarını
Külək yalnız səhər tumarlayır.
Gecə isə şaxtanın nəfəsi
Bütün ləçəkləri yerə tökürt.

Külək yenidən oynamağa başlayır,
Gah meşədə, gəh çöldə gəzisir.
Ey ürək, bax nəğmə və eşq də
Beləcə bir külək hənirtisidır.

Rainer Maria Rilke

(Alban Berg, "Gəncliyin nəğmələri")

Eşq sənin yanına necə gəldi?
Günəş kimi, aican gül kimi?
Dua kimi gəldi? – De!

Nəhəng bir xoşbəxtlik göydən qopub
Qanad çalıb asılı qaldı
Mənim çıçəklənən qəlbim üzərində...

Afanasi Fet

(Alexander von Zemlinsky, "Müqəddəs gecə")

Sakit, ulduzlu gecə,
Göydə işarır ay;
Şirindir ləbləri gözəlliyyin
Sakit, ulduzlu gecədə.

Ey dost! nurlu gecədə
Kədərin öhdəsindən necə gəlim?..
Sən eşq kimi işiqlısan
Sakit, ulduzlu gecədə.

Dostum, sevirəm ulduzları –
Kədərdən də uzaq deyiləm...
Sənsə daha da sevimlisən
Sakit, ulduzlu gecədə.

Paul Remer

(Arnold Schönberg, "Qızın nəğməsi")

Ah, anam bilsəydi
Necə ehtirasla məni öpürsən
Durmadan edərdi dua
Uzaq olsun məndən bəla.

Bilsəydi qardaşım
Necə ehtirasla məni öpürsən
Küləkdən də tez özünü yetirərdi
Səni yerindəcə öldürməyə.

Amma bacım bilsəydi
Necə ehtirasla məni öpürsən
Ürəyi üzüle-üzülə döyüñərdi,
Batardı şirin günaha.

Gustav Hochstetter

(Arnold Schönberg, "Xəbərdarlıq")

Ay qız, məğrur olma,
Kəpənək dalınca qaçma,
Öpüşlərdən başı çıxan
Əsl kişi axtar,
Güclü əlləri ilə
Ev tikə biləcək kişi.

Ay qız, axmaq olma,
Göylərdə uçma,
Geniş aç gözlərini,
Çox da heç kimi gözləmə.
Yaranan kişi görüb
Tez onu sal toruna.

Ay qız, gənclik əbədi deyil,
Burada ağıl lazımdır,
Əzizim, tədbirlər ol,
Öz xeyrini unutma –
Həyat boşuna keçsə
Tək qalarsan sən evdə.

Ay qız, cavanlıq əbədi deyil,
Burada ağıl lazımdır,
Əzizim, tədbirlər ol,
Tədbirlər ol!

Eduard Mörike

(Hans Pfitzner, "Ey qəlb, bu barədə düşün")

Kükñar harada bitir,
Kim bilir hansı meşədə,
Qızılıgül kolu, kim bilir,
Hansı bağda?
Fəqət onlar dəvətlidir,
Düşün, ey qəlb,
Öz qəbrin üstündə
Kök buraxmaq barədə.

İki qara at
Otlayır çəməndə,
Sonra qayıdaqlar şəhərə
Iti-itçiçəraq.
Yorta-yorta gedəcəklər
Sənin cəsədini aparanda.
Ola bilsin ki, bu
Onların indi parlayan nali
Yeyilib gedəndən daha tez
Baş verəcək!

Aleksey Tolstoy

(Franz Schreker, "Sonsuz məhəbbət")

Qışqanc baxışında əsir göz yaşı...
Kədərlənmə, əzizim, doğmasan mənə!
Mən yalnız azadkən sevə bilirəm,
Dəniz kimi geniş eşqim
Həyat sahillərinə sıçışa bilməz.

Kədərlənmə, dostum, kədər keçəcək,
Bir az da gözlə, köləlik bitəcək.
Hamımız qovuşacağıq bir tək sevgidə,
Həyat sahillərinə sıçışa bilməyən
Dəniz kimi geniş bir eşqdə.

Stefan George

(Arnold Schönberg, "Asma bağların kitabı")

Bu gün vücuduna toxunmasam
Qəlbimin bağları
Oxun yayı kimi qırılar.

Qoy matəm gulləri sənə təslim olan
Bədbəxtin eşqindən danışın.
Özün qərar ver: layiqəmmi bu işgəncəyə.
Titrəyərək sənə sarılonda
Mənim atəşimi soyut.

Otto Erich Hartleben

(Alban Berg, "Eşq mədhiyyəsi")

Eşqin ağuşunda yatardıq həzzlə,
Açıq pəncərədə qulaq kəsilərdi bizə yay küləyi,
Aparardı özü ilə aylı gecəyə
Xəfif nəfəslərimizi.

Ferdinand Gregorovius

(Alexander von Zemlinsky, "Nəgmə-valşlar")

Gedirəm gecədə, ayın dalınca,
Axtarıram sevgilimi.
Fəqət birdən rast gəlirəm Ölümə.
Deyir: axtarma, onu dəfn etdim.

Richard Dehmel

(Anton von Webern, "Yuxarıya baxış")

Eşqimiz üzərində asılı qaldı
Kədərli söyüd
Əyilən başlarımız üstündə
Gecə və kölgə

Səssiz-sözsüz oturmuşuq sükutda,
Vaxt var idi şirildəri bulaqlar,
Vaxt var idi parıldardı ulduzlar.

Doğurdanmış indi ancaq kədərlə ölüm var?

Dinlə!...uzaqda...kilsədən

Zənglər xorla oxuyur... gecə... və eşq...

Richard Dehmel (1863-1920)
görkəmlı alman şairi, 1890-ci
ildə Berlində buraxıldığı
"Qadın və dünya" ədəbi
toplusu "küfr və ədəbsizlik"
ittihahı ilə üzləşir,
mühafizəkar cəmiyyət bu
dərginin nəşrinin qadağanını
və bütün tirajın yandırılmasını
tələb edirdi. 1914-cü ildə
Kaiyzer Almaniyasının
I Dünya Müharibəsinə
qoşulması ilə əlaqədar şair
könlüllü olaraq orduya yazılır,
1916-ci ildə cəbhədə ağır
yaralanaraq, bunun təsirindən 1920-ci ildə vəfat edir.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Richard Dehmel

(Arnold Schönberg, "İsanın duası")

Mənə qızıl darağını hədiyyə et –
Səhərlər xatırladır mənə ki,
Öpürdün saçlarımı.
Mənə ipək lifini hədiyyə et,
Hər axşam göracəyəm
Kim üçün yuyunursan.
Ah, Mariya!

Mənə hər şeyini bəxş et,
Qəlbim məğrur deyil –
Fəxrələ qəbul edərəm xeyir-duanı.
Ən ağır yükünü mənə bəxş et,
Maqdalina, qoymaq istərdinmi habelə
Tellərimin üstünə öz üzəyini, üzəyini?

Teodor Storm

(Franz Schrecker, "Həyatın necə ötdüyünü hiss edirəm")

Duyuram həyatın qaçıb getməyin,
Yaxınlaşır ayrılıq anı.
Son nəğmənin vaxtı yetir,
Vaxtı yetir son öpüşün.

Öpərəm ehtirasla dodaqlarını,
Dolarım qüssəylə, odla, alovla.
Gəncliyin son öpüşünü
Bəxş etdin mənə son qızılgüllə.

Şehirli qadəhdən qızıl içkini
Edərəm qəbul – bu bir bəxşışdır,
Sən də həmən nəşr dumyasından gəlmisən,
Ay mənim son nurum, işiğim.

Sonuncu ulduz göydə parlayır,
Üzəyini gəlsənə cılowlama sən,
Öpərəm sənin ayaqlarından,
Sən mənim sonuncu xoşbəxtliyimsən.

Matthias Claudius

(Anton von Webern, "Ölüm")

Ölümün hücrəsində zülmət qaranlıq,
Addımları kədərli səslənir,
Öz ağır çəkicin qaldırınca
Əcəl zəngi səslənir.

Jens Jacobsen
(Alexander von Zemlinsky, "İrmelin qızılgül")

Uzaq diyarlarda bir kral yaşayırıdı,
Həddən artıq varlı idi,
Amma qır-qızıldan da çox
Sevirdi qızı İrmelini.
İrmelin – qızılgül,
İrmelin – günəş,
İrmelin – hamidən gözəl.

Hər bir cəngavərin qalpağında
Qızın rəmzləri ucalırdı,
Şairlər vəsf edirdi onu,
Adı dillər əzbəri:
İrmelin – qızılgül,
İrmelin – günəş,
İrmelin – hamidən gözəl.

Elçilər axışırı
Sarayı qapılara,
Təriflər yağıdıraraq,
Ədəb-ərkan bilərək:
İrmelin – qızılgül,
İrmelin – günəş,
İrmelin – hamidən gözəl.

Amma şahzadə rəhm etməyib
Bütün elçiləri qovdu,
Qınadı hamını
Qüsurlarına görə.
İrmelin – qızılgül,
İrmelin – günəş,
İrmelin – hamidən gözəl.

Alban Berg
("Peter Altenberqin açıqçalarındaki
mətnlərə yazılmış simfonik nəğmələr")

Qəlbim üçün heç nə gəlmədi, gəlməyəcək də.
Gözlədim, gözlədim, yaman gözlədim!
Günlər ötüb keçəcək, ağarmış bənizim üstündə
Əbəs yerə dalgalanacaq tellərimin külü!

Elmi-nəzəri konfrans

23 aprel 2015, saat 12.00

Muzey Mərkəzi

"XX-XXI əsrlərin vokal musiqisinin nəzəri problemləri"

Aparıcı Dr. Rauf Fərhadov (Rusiya)

Sənətşünaslıq namizədi **Yekaterina Okuneva** (Rusiya): "Bo Nilsson'un "Brief an Gösta Oswald" trilogiyası 1950/60-cı illər avangardının bədii axtarışları kontekstində."

Dr. Tatyana Tsareqradskaya (Rusiya): "Vokal musiqidə bəstəkarlıq vasitələri sistemində fonetika: Mauricio Kagel və Luciano Berio."

Vladislav Tarnopolski (Rusiya): "Vladimir Tarnopolski'nin "Kölgənin o biri tərəfində" operası çağdaş musiqili teatr janrı kontekstində."

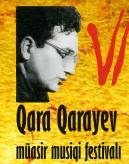
Sənətşünaslıq namizədi **Raya Abbasova** (Azərbaycan): "Firəngiz Əlizadə'nın "İntizar" operasında verbal və musiqi ünsürlərinin qarşılıqlı əlaqələri."

Dr. Marianna Visotskaya (Rusiya): Poetik struktur kompozision invariant kimi: Fərəc Qarayev'in "Jorney to love" mooperası.

Luciano Berio

Qara Qarayev **VI** müasir musiqi festivalı

MULTİMEDİAL OPERA

23 aprel 2015, saat 19.00

Gənc Tamaşaçılardan Teatr

Denseits der Schatten
("Kölgənin Fövqündə")
multimedial opera

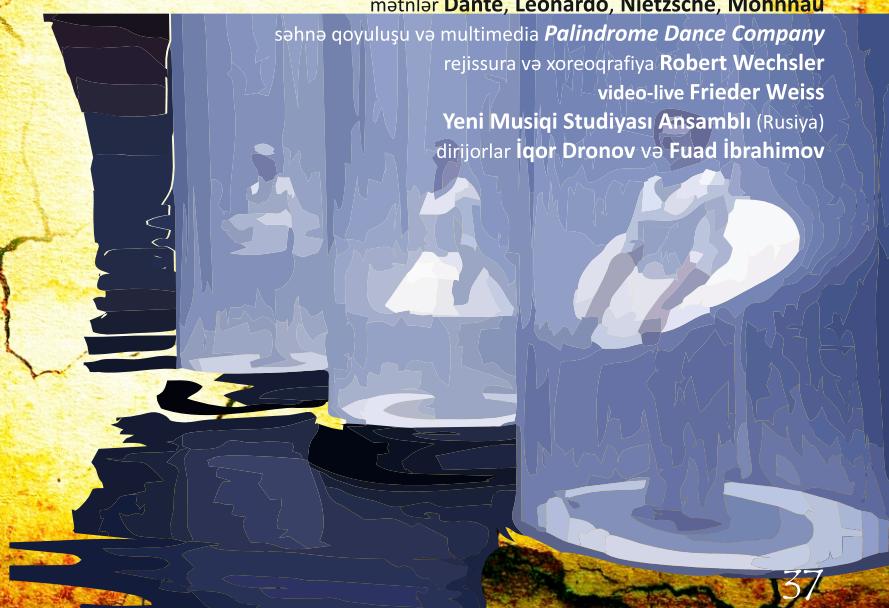
libretto Ralph Günther Mohnnau
ideya və ssenari **Vladimir Tarnopolski** (Platon və Plinius traktatları üzərində)
mətnlər Dante, Leonardo, Nietzsche, Mohnnau

səhne qoyuluşu və multimedia **Palindrome Dance Company**

rejissura və xoreografiya Robert Wechsler

video-live Frieder Weiss

Yeni Musiqi Studiyası Ansamblı (Rusiya)
dirijorlar İgor Dronov və Fuad İbrahimov

Qara Qarayev
mütəsir musiqi festivalı

VII Qara Qarayev müasir musiqi festivalı

Jenseits der Schatten ("Kölgənin fövqündə", 2006) multimedial operası 2006-ci ilde

Beethoven festivalının sıfırı ile Bonn opera teatrı üçün yazılmışdır. Əsərin ssenarıbü bəstəkar Vladimir Tarnopolski tərəfindən qədim yunan filosofları Platon'un "Mağara haqda əfsanə" yə Plinius'un "*Təsviri incəsənetin yaranışı*" haqqındaki əfsanəsinə əsaslanır. Bəstəkar operanın ideyəsi haqda belə yazar: "Öz ssenarımdə mən iki tamamilə müxtəlif antik qaynaqları - Platonun "Mağara haqda əfsanə" və Pliniusun təsviri incəsənetin yaranışı haqqında əfsanəsinə qarşı-qarşıya qoyuram. Her iki əfsanədə başlıca rol kölgəyə məxsusdur.

Platon bizim yaşadığımız dünyani mağara kimi, bütün insanları isə bu mağaranın məhbusları kimi təsvir edir. Məhbuslar yalnız mağaranın divarında həqiqi dünyadan gələn işığın eks etdiriydi. Əsrarəngiz kölgələri görürələr. Bu kölgələr məhbuslar həqiqi dünya kimi qəbul edirlər. Öz əfsanəsi ilə Platon, bize görünənlər və həqiqi dünya arasındaki mövcud uğurunu ifadə edir. Plinius'un təsvir etdiyi başqa antik əfsanəyə görə, kölgə, təsviri incəsənetin proobrazı kimi çıxış edir. Müharibəyə yollanan sevgilisinin kölgəsinin etrafını cızmaqla bir qız təsadüfən rəsm yaradır. Beləcə təsviri incəsənet yaranır.

Hər iki əfsanə kölgə fenomeninin müxtəlif təsvirinə əsaslanır. Kölgə Platon üçün Eidos (yunanca εἶδος - görünüş, obraz) - İdeya rəmzi kimi, Plinius üçün isə təsviri incəsənetin prototipi kimi çıxış edir.

Öz ssenarımdə mən bə iki yanşımı uzlaşdırmaq və onların inkişafını çarpaqlaşdırmaq istəmişəm. Platona rəğmən, mənim ssenarımda məhz Sənətlər mağara məhbuslarını, onlara İşıq göstərməklə azad edə bilərlər. Burada həmçinin Pliniusa eks olaraq, Kölgə, sadəcə optik fenomen deyildir. Həqiqi dark, həqiqi sənət kimi yalnız kölgənin fövqündə ola bilər.

Operanın dramaturgiyası iki xəttin paralel inkişafında qurulub. Birinci Üç Sənət Allegoriyası (qadın triosu) ilə təmsil olunur, bunlar bir növ antik Üç Qrasiyadır. İkinci xətt Mağaranın məhbuslarıdır (kişi triosu), onların proobrazları kimi Rodin'in Kölgələr heykəlinin ("Cəhənnəmin qapıları") fragmenti çıxış edir.

René Rodin, "Cəhənnəmin qapıları" (La Porte de l'Enfer)

Bunlar sanki iki üçbaşlı və yalnız ansamblida oxuyun personajlardır. Tamaşanın qoyuluşunda Məhbuslara mağaranın zülüməti, Sənətlərə isə işıq müvafiqdir. Xoreoqrafik intermedialarda Sənətlərə rəqqasə, Məhbuslara isə rəqqas uyğun olur.

Orkestr (cəmi 19 müsikiçi) sağ və sol balkonlarda yerleşmiş iki ansambla bölünür. Birinci, yuxarı registr aletlərini özündə birləşdirən ansambl daima Sənətləri, ikinci, özüne bəm səsli aletləri aid edən ansambl isə Mağaranın məhbuslarını müşayiat edir. Operanın finalında bütün vokalistlər yerlərini səhnədən onlara uyğun olan ansambların yanına dəyişir. Səhnədə yalnız İşığa çata bilmış Yek qalır.

Operanın librettosunda "İlahi komediya" (Dante), "İncəsənet haqda mübbahisə" (Leonardo da Vinci), Kölgə və Yolçunun dialoqu (Nietzsche), habelə firon Ehnaton "Güneş himni" və başqa klassik mətnlərin azad işlənmiş versiyada istifadəsi özünə yer almışdır.

Səhne 1. İşıq – Səs.

Səhne 2. Mağaranın məhbusları I.

Səhne 3. Sənət Üçlüyü (Üç Qrasiya) [G.Mohnnau].

Səhne 4. Qız sevgilisinin kölgəsinin çevrəsini çizir.

Səhne 5. Mağaranın məhbusları II. [Dante].

Səhne 6. Sənətlərin mübahisəsi [Leonardo da Vinci].

Səhne 7. Rəsm canlanır və həyata gılır.

Səhne 8. Sənətlər Məhbusları çağırır.

Səhne 9. Dağıılma və İşığa yol. [Ehnaton, Nietzsche].

Qara Qarayev VII müasir musiqi festivalı

Kölgənin Fövqündə

Libretto **Ralph Günther Mohnnau**
İdeya və ssenari **Vladimir Tarnopolski**

Monoloq I. Proloq

İnsanlar işə
Mäğarada yaşayırlar
Onlar zəncirlənlərlə daşlara
Mäğara doludu kölgələr ilə
Onlar zəncirlənlərlə daşlara

Kölgələr divarda rəqs edir
Alov divarlara kölgə salır
Onlar zəncirlənlərlə daşlara

Kölgələr
Rəqs edir divarda
Onlar zəncirlənlərlə daşlara
Kölgələr
Rəqs edir
Alov
Daş

№1. İşıq – səs (instrumental)

№2. Məhbuslar. Xoreoqrafiya və birinci orkestr

Monoloq II

İNAM
İnsanlar işə
Kölgələrə inanırlar
(qandallanıb onlar)
Kölgələrə ümid bəsləyirlər
(qandallanıb onlar)
Kölgələrə dua edirlər
(qandallanıb onlar)
İşıq bilmədən
(qandallanıb onlar)
Odu tanımadan
(qandallanıb onlar)
Günəş görmədən
(qandallanıb onlar)

Yalnız kölgələri
Taniyırlar
Kölgələri
Soyuq kölgələri
Onlar zəncirlənlərlə
Daşlara

№3. Üç sənət

Biz üç sənətik
Biz birik
Biz ikiliyik
Biz üçlüyük
Biz tənrinin işığıyiq
(Biz toxunduğumuz hər şey işığa çevrilir) tanrıdan
Doğmuşuq biz (tanrıının işığı)
Gözəllik içində yaşayırıq,
Sevgidə var olurıq,
İşıqla biz sağıq

№4 (instrumental)

Monoloq III

CAHİLLİK

Biri gəlib desə ki,
İşıq – həqiqətdir
Oddur, alovdur
Günəşdir
Kölgələr işə kölgədən başqa
Heç nə deyil
Heç nə
İnsanlar bunu deyəni
Başa düşməzlər
Gülüb onu öldürərlər
Və işığa
Günəşə, odla alovə
çixmaq istəyən hər kasla
Bela edərlər

Qandallanıb onlar
Zəncirlə daşlara
Qandallanıblar
Öz möğaralarında
Yeraltı səltənətdə
Qandallanıb onlar
Zəncirlə daşlara

Nö 5. Mağaradakı məhbuslar

Mətn: Dante, "İlahi komediya"

Bütün vaxt ərzində biz nəhəng cəngəllik ilə gedirdik,
Ruhlar cəngalliyini nəzərdə tuturam
Alov gördük

Qaranlıq mağaradan
Ulduzlar boylandı
Zülmətin uçurumu
Budur dərin çuxur, zülmət çuxur

Qayalar, sıldırıım qayalar və daşlar

Dərinlikdən qalxan duman
Büründü büsbütün yamacları

Nəmişlik və kölgələrin qatqısında
Qatlaşdı qərib toran
Mağarada

Nö 6. Sənətlərin bəhsı

Mətn: Leonardo

Rəsm – Gözəlliyyin gözündür
Ey göz,
Sən Tanrının bütün yaratdığını əhata edirsən
Poeziyə – necədir o?
Kor rəssamlıq
Kölgənin gözü
Poeziya səsə dayanır
O İlahi harmoniyani
Bütövlükdə, bir anda
Göstərmək iqtidarından deyil
Bir də musiqi:
O şirin melodiyalar doğurur,
Fəqət bitən kimi də
Ölür
Musiqi keçəridir
Musiqi çıxbı gedir
Rəsm isə qalır
Rəsm – zamanın fəvqündə dayanan
İlahi nəsnədir

Monolog IV

Hər bir mağaradın arxasında
Başqa biri, daha dərinini gizlənib
Ayaq altdakı torpaq
Az qala uçuruma çevrilisin

Hər bir söz – sığnaq
Hər bir söz – maska

Hər bir mağaranın arxasında
Labirint gizlənib,
Sükut,
Daha dərin mağara

Nö 7. Final. Heykəltəraşlıq canları

Nitq

Kölgə

Ağrı ehtirasdır küfr nemətdir
Gecə günəşdir kölgə işqədir
Rəqs etmək istəyirəm tanrı ilə rəqs
Mələklərin gözlərinə gözlərimi dikkək
Göyün yeddinci qatına uçmaq istəyirəm

Rəqs edərək işığa çevrilirəm

İşiq tanrıdır

İşiq həyatdır

İşiq sırrdır

İşiq azadlıqdır

İşiq gücdür

İşiq gözlerin parıltısıdır

İşiq göydəki qıçılcımlardır

İşiq mağaradan çıxışdır

İşiq dəlir qaranlığı

Biz gedirik, gedirik işığa doğru!

Bax, ey işiq, dinla, ey işiq,

Soyuq kölgələri yox edirsən

Duyuram, görürəm işığı

Nə esidirsən?

Zəif işartılardan parlaq şüalara doğru

İşığın rəqsı, kölgənin rəqsisi

İşiq ehtirasdır, işiq rəqsdir

Mələklər bizi işığa doğru aparır

İşiq! İşığa doğru gedirik!

Yanaraq çevrilirik İlahi nura

Mənfur qaranlığı tark etmək üçün

Məgər bilmirəm haradan gəlmisəm?

Od-alov kimi acgözəm,

Özüm-özümə tutqunam.

Bütün tutduğum – işqədir,

Əldən verdiyim isə - kül:

Odam mən, alovam mən.

Yanaraq çevrilirik İlahi nura

Mənfur qaranlığı tark etmək üçün

Ulduz

İşiq

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Monoloq V. Koda

Yolçunun Kögə ilə Dialoqu (Nietzsche)

Kögə (lentə alınmış qadın səsi): Çoxdandır səni eşitmirəm, mənimlə danışmaq istəyirsənmi?

Yolçu (səhnədə durmuş aktyor): Bir səs eşidirəm; amma harada?

Kimin səsidir? Məncə, özüm-özümü eşidirəm, amma bu səs mənimkindən zəifdir.

Kögə (bir qədər sonra): Məgər sən danışmaq istəmirsən?

Yolçu: İnanmadığım hər şeyə and içirəm! Danışan kölgəmdir; bunu eşidirəm, fəqət inanmiram.

Kögə: Tatalım, bu belədir, amma gəl daha bu barədə danışmayaq, tezliklə hər şey keçəcək...

Yolçu: Dayan, Sən bilməlisən ki, mən kölgəni heç də işıqdan az sevmirəm.

Axi işıq itəndə kölgə də itir.

Kögə: Mənim də sənin kimi gecədən zəhləm gedir. İşıqdan qaçanlardan biz də qaçıraq.

Bu gün ən uzun gün idi, amma o sona çatır, bir azca da döz.

Otları artıq şəh, məni də üzütmə bürüyüb.

Yolçu: Məgər vidalaşma vaxtı yetdi? Fikir verdim, sən tündləşdin.

Kögə: Mən qızardım, öz rəngimə boyandım. Mənə elə gəlirdi ki, tez-tez sənin ayaqların
altıda yatırdım, it kimi və sən o zaman...

Yolçu: Sənin üçün nəsə edə bilərəm? Bir arzun-istəyin varmı?

Kögə: Bircə istəyim var, bir müdrikin İskəndər Zülqərneyə dediyi: bir az yana dur
və günəşin qabağını tutma, mənə soyuqdur.

Yolçu: Mən nə etməliyəm?

Kögə: Bu küknarların altında durub dağları seyr et: günəş batır.

Yolçu: Hardasan? Harda?..

İfaçılar

Sənət Alleqoriyaları
(Üç Qrasiya)

Olqa Lutsiv-Ternovskaya (soprano)
Yekaterina Kiçigina (soprano)
Svetlana Sumaçova (mezzo-soprano)

Mağaranın məhbusları

Sergey Nikolayev (tenor)
Dmitri Kondratkov (baroton)
Mixail Qolovuşkin (bas)

quruluşçu rejissor və xoreoqraf

Robert Wechsler

video-live

Frieder Weiss

Rəqqaslar

Ümumrusiya müsabiqəsi laureatları

Andrey Alşakov

Yelena Podmoqova

filosof (qiraətçi)

Mixail Saponov

Yeni Musiqi Studiyası Ansamblı (Rusiya)

dirijorlar İqor Dronov

Fuad İbrahimov

kostyumlar üzrə rəssam

Tatyana Lukyanova

Opera almanın dilində ifa edilir, qiraətçinin monoloqları rus dilindədir.

Tamaşa (entraktsız) 70 dəqiqə çəkir.

rəssam-texnolog
Lyubov Atlantova

rejissor assistenti
Aleksey Smirnov

rəssamin assistenti
Oskar Askan

sound-engineering
Nikolay Popov

tərcümə
Fyodor Saponov
Mixail Saponov

pedaqqoq-repetitor
Yekaterina Kiçigina

layihənin koordinatoru
Yuliya Vaşenko

Moskva Yeni Musiqi Studiyasının
inzibati və bədii qrupu

Vera Serebryakova

Yevgeniya İzotova

Anna Demidova

İrina Snitkova

Yulia Dmitryakova

Vladislav Tarnopolski

Yelizaveta Gerşunskaya

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivali

Vladimir Tarnopolski (*1955) Moksva Konservatoriyasında (bestekarlıq N.Sidelnikov, alətşünaslıq E.Denisov, nəzəriyyə Y.Xolopov) təhsil almış, 1980-ci ildə aspiranturunu bitirərək yazdığı Violonçel konserti G.Rojdestvenski tərəfindən "Sovet musiqisi tarixindən" konsertlər silsiləsinə daxil edilmişdir. Sonralar həmin dirijorun sifarişi ilə bir neçə əsər, o cümlədən "Üç Qrasiya" opera-parodiyasını yazımışdır. 1990-ci illərdə sonoristik və elektron musiqi müraciət edən bestekar Kurt Schwitters'in dadaistik metni əsasında deklamasıya və orkestr üçün "Ağlını itmiş dünya" əsərini, M.Rostropoviçin sifarişi ilə Fransada rus musiqi festivalı üçün "Ah, bu ruslar" ironik operettasını yazar. Onun ən irihəcmli əsəri München-biennale

1999-cu ildə müasir musiqi teatr Festivalının sifarişi ilə yazdığı "Zaman sahillərində adlayarsa" ("Wenn die Zeit auf die Ufer tritt") operasıdır.

Bestekarın əsərləri Avropa, ABŞ, Rusiya, Fransa, Almaniya, Holländiyanın bir çox beynəlxalq müasir musiqi festivallarında, o cümlədən konsert repertuarlarında G.Rojdestvenski, M.Rostropoviç, A.Lazarev, V.Sinayskiy, V.Gergiyev kimi dirijorlar, Ensemble Modern, Ensemble Intercontemporain, Schoenberg Ensemble, Ensemble Recherche və kimi musiqi kollektivlərinin ifasında səslənir.

Tarnopolski 1989-cu ildə Müasir musiqi assosiasiyanının yaradıcılarından biri olmuş, 1993-cü ildə onun təklifi əsasında solistlər ansamblı "Yeni musiqi studiyası", Moksva Konservatoriyasının "Müasir musiqi mərkəzi" yaradılmışdır. 1994-cü ildə həyata keçirdiyi herillik "Moskva Forumu" beynəlxalq avangard musiqi festivalı həm Rusiya, həm də xaricdə geniş tanıtım qazanmışdır. 1992-ci ildən Moksva konservatoriyasında dərs deyərək mütemədi olaraq Avropa və ABŞ-da leksiya və ustاد dərsləri ilə çıxış edir. Əsərləri: K.M.Veberin librettosu əsasında "Üç Qrasiya" opera-parodiyası, D.Şostakoviçin xatirəsinə Musiqi, violin, xor və orqan üçün Məzmur, zərbliş və ansambl üçün protestant Koral prelüyü, fortepiano üçün Eindruck-Ausdruck, klarinet, violonçel və royal üçün "Keçmiş gənün eks-sədəsi", triosu, ansambl üçün Kassandra, ansambl, bas və unison bas xoru üçün "Döyüsdən sonraki peyzaj", soprano və kamera ansabmlı üçün "Real həyatdan səhnələr", "Tükənmiş zamanın nəfəsi" simfonik pyesi və s.

Robert Wechsler baletmeyster, rəqqas və tamaşalarda interaktiv metodların yaradıcısı. New York şəhərindən ildən çox məşhur rəqqas Merce Cunningham və əfsanəvi John Cage ilə məşgül olmuş, habelə Fulbright Programı təqaüdçüsü olmuşdur.

Frieder Weiss teatr tamaşalarında real zamanda işləyən interaktiv EyeCon və Kalypso proqramlarının yaradıcısı. Interaktiv vizual obyektlərin səhne məkanında rəqs, musiqi və dizayn ilə integrasiyası ilə məşgül olur. Multimedia sahəsində Transmediale (Berlin), CynetArt (Dresden), Green room award (Melburn) və s. kimi mükafatlara layiq görülmüşdür. Bern İncəsənet Universiteti, Nürnberg Tətbiqi Elmlər Universitetində, Donkaster Universitet mərkəzində multimedia-texnologiyaları üzrə dərs deyir. Bir çox media-rəssamlar və kollektivlərlə əməkdaşlıq edir.

Festivalın bağlılığı, "Xütbə, Dua, Daşqın"

simfonik konsert

25 aprel 2015, saat 19.00

Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası

Beat Furrer (*1954)

Bo Nilsson (*1937)

dirijor **Fuad İbrahimov**

Aleksandr Vustin (*1943)

İgor Stravinski (1881-1971)

İsmayıł Hacıbəyov (1949-2006)

John Tavener (1944-2013)

Arnold Schoenberg (1874-1951)

Witold Lutosławski (1913-1994)

dirijorlar **Rauf Abdullayev** və **Fuad İbrahimov**

Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri
bədii rəhbər və baş dirijor **Rauf Abdullayev**

Questa musica ansamblı (Rusiya)
solistlər **Yekaterina Kiçigina** / soprano (Rusiya)
Fəridə Məmmədova / soprano (Azərbaycan)
Nadiya Zelyankova / mezzo-soprano (Rusiya-Almaniya)
Sergey Malinin / tenor (Rusiya)
Andrey Kaplanov / bariton (Rusiya)

I hissə. "Xütbə"

Enigma I-IV və **VI** (2006/13)

a capella xoru üçün (mətn Leonardo da Vinci)

Brief an Gösta Oswald (1958/59)

3 kantatadan ibarət trilogiya

solistlər və orkestr üçün (mətn Gösta Oswald)

II hissə. "Dua"

Credo (2004)

Agnus Dei (1993)

vocal və instrumental ansambl üçün

Bəryu (1932)

qarışq xor üçün

Stravinskinin xatirəsinə "**Memorial**" (1982)
qarışq xor və orkestr üçün kantata

Quzu (The Lamb, 1982)

xoral (mətn William Blake)

A Survivor from Warsaw op. 46

(Varşavalı şahid, 1947)

qiraətçi, kişi xoru və orkestr üçün kantata

III hissə. "Daşqın"

Trois poèmes d'Henri Michaux (1962/63)

(d'Henri Michaux'nun mətninə üç poemə)

qarışq xor və orkestr üçün

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Beat Furrer (*1954), İsveçrə-Avstriya bəstəkarı və dirijor, İsveçrədə Schaffhausen şəhərində doğulmuş, 1975-ci ildən Vyanaya köçmüştür. Burada Ali Musiqi və Təsviri İncəsənət məktəbində Roman Haubenstock-Ramati tərəfindən bəstəkarlıq və Otmar Suitner tərəfindən dirijorluq dərsləri almışdır. 1985-ci ildə Vyanada Avropanın ən meşhur müasir musiqi kollektivlərindən olan Klangforum Wien Ensemble həmətisçisi olur. Səhnə əsərləri ilə, xüsusə operaları ilə meşhurdur. Bir çox nüfuzlu beynəlxalq mükafatlara (Music Prize of the City of Vienna, 2003 və Venesiya Biennalesində Golden Lion, 2006) layiq görülmüşdür, 1991-ci ilin payızından Graz Ali Musiqi və Təsviri İncəsənət məktəbində bəstəkarlıq üzrə professordur.

Qarışq *a capella* xoru üçün qələmə alınmış ***Enigma*** (2006/13) əsəri, Avropa İntibah dövrünün ensiklopedik alim, riyaziyyatçı, mühəndis, ixtiraçı, rəssam, heykəltəraş, memar, müsiqçi və yazıçısı olan Leonardo da Vinci'nin *Le Profezie* metinə yazılmışdır.

Leonardo da Vinci

Le Profezie (hissələr)

Arzular haqqında

Qaçıb keçərlər
Bir hərəkət belə olmadan...
Görərlər qaranlıqda...
Hansi hiddət bura gətirib səni?
Görərlər düşməyini...

Metallar haqqında

O qaranlıq və tutqun mağaralardan çıxacaq
Və onun tərəfinə keçməyən
Səfələt və kədər içində ölücək,
O saysız-hesabsız pisliklər törədəcək
Zəif insanların sayını artırıb onları
Başqalarını öldürməyə, oğurluğa, qul olmağa sövq edəcək
Bədheybət məxluq,
Qayıt get cəhənnəmə!

Arzular haqqında

İnsanlar addımlayacaq, amma getməyəcək,
Burada olmayanla səhbət edəcəklər,
Danişmayanı eşidəcəklər

İnsan qəddarlığı haqqında

Yer üzündə heyvanları görəcəklər...
Onların qorxunc caynaqları ilə nehəng
meşələrin çoxsaklı ağacları kökündən
qoparılaçaq
Onların istəkləri üçün bütün canlı məxluqların
ölümü, kədəri, zəhməti və qacışı yem olacaq.

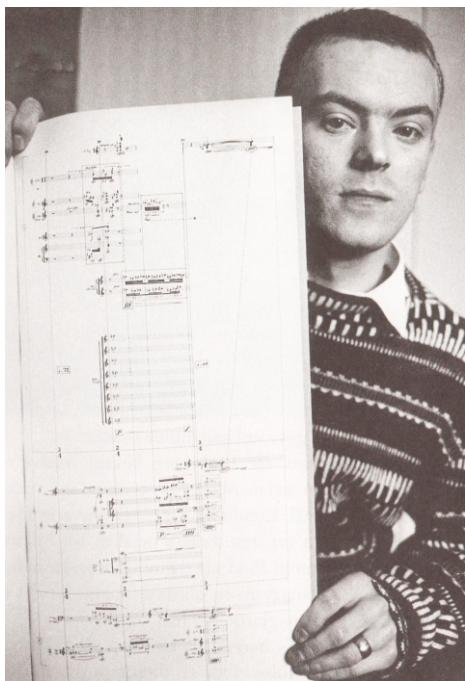
Öz sonsuz təkəbbürleri ucbatından onlar
göylərə ucalmaq istəyəcək,
Fəqət bədənlərinin ağırlığı onları yerə
çırpacاد.

Yer üzündə, yer altında və suda hər şey və
hamı izlənəcək, yerindən dəbərcək,
söküləcək.
Ey dünya, nədən açılmırsan? Bir daha
göylərə belə qəddar və amansız yürücini
göstərme.

Metallar haqqında

O qaranlıq və tutqun mağaralardan çıxacaq
Həzz və ölüm bəxş edəcək
Zəif insanları
Başqalarını öldürməyə, oğurluğa, qul olmağa,
Yalana və satqınıliga sövq edəcək
Bədheybət məxluq,
Qayıt get cəhənnəmə!

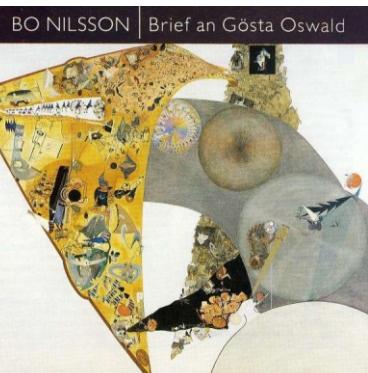
Bo Nilsson (*1937) görkemli İsveç bestekarı, Malmberget şehrinde anadan olmuşdur, ilk müellimi atası idi, ondan bestekar piano və aranjiman dərsleri almışdır. Bestekarlıqla erken yaşlarından maraqlanan müziqici 14 yaşından yerli jazz orkestrda çıkış edirdi. 1956-ci ildə Kölnde *Musik der Zeit* müasir musiqi konsertləri silsiləsi çərçivəsində 18 yaşı müellifin *Zwei Stücke* əsəri səslenir və sensasiyyaya səbəb olur. Bestekarın yaradıcılığı haqqda Teodor W.Adorno, K.Stockhausen, J.Cage məqalələr yazır və onun əsərləri məşhur Darmstadt yay kurslarında nümayiş etdirilir.

1950/60-cı illərdə bestekar məşhurlaşır, onun əsərləri - instrumental ansambl üçün *Frequenzen* (1957), elektron kompozisiya *Audiogramma* (1958), orqan üçün *Stenogramma* (1959), kantata-trilogiya *Brief an Gösta Oswald* (1959), kamera orkestri üçün *Szene 1-3* (1961), simfonik orkestr üçün *Entrée* (1962) Avropanın bir çox kollektivləri tərəfindən səsləndirilir. Musiqi tənqidçiləri bestekarın yaradıcılığını qiyamətləndirirək ona müxtəlif epitatları - "lapland fenomeni", "Şimal qütbündən meteor", "arktik ulduz", "İsveç müziqisində enfant terrible", amma daha çox "Malmberget şəhərindən dahi" adlandırdılar. Bestekar bir çox mükafatlara layiq görülmüşdür, bunlardan 1975-ci ildə Christopher Johnson Grand Prize), 1993-cü ildə Hilding Rosenberg Prize qeyd edilə bilər, 2000-ci ildə Luleå Şəhərinin fəxri doktoru seçilmişdir.

Solistlər və orkestr üçün 3 kantatadan ibarət ***Brief an Gösta Oswald*** (Gösta Oswald'a məktublar) triologiyası İsveç şairi ve yazıçısı Gösta Oswald'ın matnlarına yazılmışdır. Triologiya üç kantatadan ibarətdir - *Mädchenotentlieder* ("Ölmüş qızın mahniları", 1958), *Ein irreender Sohn* ("Səyahət edən oğul", 1958), *Und die Zeiger seiner Augen wurden langsam zurückgedreht* ("Onun nəzərləri geriye dikilmişdi", 1959). Hər üç hissədə mətnlər gənc yaşlarında faciəvi surətdə həlak olmuş İsveç şairi və yazarı Gösta Oswald (1926-1950) tərəfindən yazılmış "Rondo" romanından götürülmüşdür.

Triologyanın ilk iki hissəsinin abstrakt impressionistik səslenmələri və alətlərin çox ince istifadəsi bestekara P.Boulez'in təsirindən xəbər verir. Ansamblda alətlərin istifadəsi zamanı alt fleytaya çox vacib rol ayrılır, bu tembr sanki bestekarın *alter ego*'sına çevrilir. Bunlara rəğmən, triologyanın sonuncu hissəsi öz monumentallığı ile fərqlənir, burada ilk hissələrdə istifadə edilmiş kamera-instrumental tərkib artıq orkestr və qadın xoruna çevirilir, bundan başqa səs gücləndiriciləri, benzin çəlləyi, Yava adası qonqları və butulofon istifadə edilir. İlk iki hissənin ince və zərif səslenmələri burada dinamik vüset alaraq simfonik miqyaslı səslenmələrlə əvəz edilir.

Triologyanın ilk hissəsi, *Mädchenotentlieder* ilk dəfə Darmstadt şəhərində, 1958-ci ildə ifa edilmişdi. Bundan bir il sonra, 1959-da növbəti hissə - *Ein irreender Sohn* Romada, ISCM festivalında, sonuncu hissə, *Und die Zeiger seiner Augen wurden langsam zurückgedreht* kantatası isə Hamburqda, 1961-ci ildə dinləyicilərə təqdim edilmişdi.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

Səyahət edən oğul

Ağacların başlarındakı külək
əsib, əsib dərinlikdə batdı
dəniz ləpəsi sahilə dağıldı
səhərlə gecə arasında
kölgəsiz gündüzlə
ayın dərin sulardakı məkanları arasında
ay solğun kölgə salır
öz yoldaşının qumuna
səbr et

Onun nəzərləri geriyə dikilmişdi

Orada mənim ölümüm dayanmışdı başıyarıqlı və ömür qırıldı
Hər şeyi havayasovuran qanadlar doldu sarkofaqa
Pəncərələrin öündə durmuşdu ölüm, o təmiz və soyuq idi,
Həyatın hələ ki sıcaq cəsəndindəsüzülürdü mənim bal kimi qızılı rəngdə ağrım,
Onun çatlamış kəlləsindən axırdı büsbütün yalanım
Ölümü beləcə özgürçəsinə qarşıladım
Mənim ölümüm digərlərinin ölümündən mənali, daha dərin, qəti və mənasız idi
Ölümümün alnında gərgin düşüncələr izi görünmürdü
Onun nəzərləri geriyə dikilmişdi
Küləkləri ağaç altda buraxdım
Ölüm isə məni əziz kölgələr diyari ilə apardı
Orada saçlar hörümək toru kimi açılır, sular saçları isladaraq üzümü göz yaşları ilə yuyur,
Dilim – buğda ilə dopdolu qaşıqdır,
Döş qəfəsləri küləklərlə dolub qabarır himnlərtək və əriyir şərabla bal içində –
Yanğı ilə doluram
Bir qurtum dəniz qoynumu sərinlədir,
külək isə onu su ilə azad edib
Məni dəliliyindən qurtuldur
Orada gözlər öz gülüşündən qopur, ağaclar isə enir aşağı
Sanki yixilmayaraq, amma həyatda dayaq taparaq
titrəyərək mən burada heç nəyə bələd deyiləm
bəxş edirəm özümü hər şeyə

Gösta Oswald

Ölmüş qızın nəğmələri

Budaqlar arasında səhər işaranda
Ağırısalı budaqlar haçalananda
Məni ağacın yanına aparıb deyirlər:
Biz səni ölümə bəxş edirik

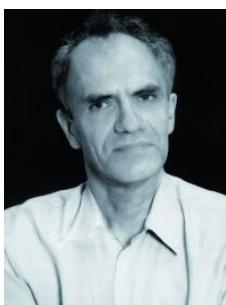
Hələ hava qaranlıq olanda ölüm uzadır

Ucalıqdan öz əlini
Zəhərli çıçəkli mərcanlar
Bürüyür həmən əli –
Necə onu götürür?

Onlar mənə və küləyə ölüm bəxş
edəndə
eşşəkarları qaynaşır saçlarımda
tikanlı güllər üçün pətək hörərək

Bəstəkarın rəssam Echi Aberg
tərəfindən çəkilmiş portreti (1999)

Aleksandr Vustin (*1943) rus bəstəkarı, 1969-ci ilde P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət konservatoriyasını bəstəkarlıq üzrə bitirmişdir, uzun illər «Советский композитор» nəşriyyatında redaktor kimi çalışmışdır. E.Denisovun 1989-cu ildə bərpa etdiyi Müasir Musiqi Assosiasiyanın (ACM-2) aktiv iştirakçısı. Yetkin yaradıcılıq dövrüne 1960/70-ci illərdə qədəm qoyan bəstəkar, 90-ci illərdən Avropa və MDB məkanında geniş musiqi çevrelerində tanınır. Bəstəkarın musiqi dili kifayət qədər asketik karakter daşıyır və məhdud ifadələrlə maksimal mənaların əhatəsi anlamında bu, şübhəsiz ki, A. von Webern ənənəsinin davamıdır.

Başlıca əsərləri: piano üçün "Lamento" (1974), "Capriccio" (M. Beregovskinin yəhudi mahnlarını toplusundan, 1977-82) mezzo-soprano, kişi xoru və instrumental ansambl üçün, "Hommage à Beethoven" (1984) zərbilər və kameral orkestri üçün "Aşiq olmuş şeytan" operası, "Andrey Platonovun üç şeiri" ("Çevenqur" romanından, 1992), soprano və simli kvartet üçün "Kleines Requiem" (1994)

saksofon, vibrafon və volonçel üçün "Mələk üçün Musiqi" (1995), "Veni, Sancte Spiritus" (1999) xor, zərbilər və instrumental ansambl üçün, vibrafon üçün "Alone" (2000), orkestr üçün Sine Nomine (2000), mezzo-soprano üçün "Ses" (Olqa Sedakovanın şeirinə, 2001), mezzo-soprano və instrumental ansambl üçün Dmitri Şedrovitskinin sözlərinə "Teatr" (2006), "Canticum cantorum" (2010), xor və instrumental ansambl üçün A.Blokun "On İki" poemasından mahnılar "Külek" (2012) və s.

İnstrumental ansambl üçün **Credo** (2004) M.Dubov və A.Vinoqradov üçün E.Denisovun xatirəsinə yazılmışdır. Xor, zərbilər və organ üçün yazılmış **Agnus Dei** əsəri bəstəkar tərəfindən İsvəçrədə keçirilən sakral musiqi festivalı üçün 1993-cü ildə qələmə alınmışdır.

İgor Stravinski (1881-1971) bəstəkar, dirijor, pianoçu, XX əsr musiqisinin klassiki. N.Rimski-Korsakovdan bəstəkarlıq dərsləri almışdır. Bəstəkarın zəngin irsi, həyatı boyu yaratdığı əsərlər yaşadığı mürekkeb, təzadlı XX əsrin inikası idi. Musiqi tarixində Stravinskini bəzən "buqələmun-bəstəkar" adlandırdılar, çünki yaradıcılığı boyu bəstəkar zamanın nəbzini tutaraq üslubunu dəfələrlə kəskin dərəcədə dəyişmiş, axtarışlarında ən müxtəlif bədii prinsiplərə üz tutmuşdur.

Stravinskinin yaradıcılığını üç əsas mərhələyə — birinci "rus dövrü", sonra "neoklassisizm" və son olaraq "atonal-dodekafonik" mərhələlərinə bölmək olar.

Gənclik illerini vətəni Rusiyada keçirən bəstəkar o zaman rus musiqisi üçün çox aktual olan milli folklor — xalq nağıllarına, qədim musiqi formalarına böyük maraq göstərir. Bəstəkarın bu dövr yaradıcılıq axtarışları rus mədəniyyətinin görkəmli xadimi Sergey Dyagilyevin ismi ilə sıx bağlıdır. Məhz Dyagilyevin sıfırı ilə 1910-cu ildə yazılmış *Simurq* («Жар-птица») baletinin uğurlu premyerasından sonra Stravinski bütün Avropana tanınır. Sonrakı üç ildə yaratdığı *Petrushka* və *Le Sacre du printemps* ("Müqəddəs bahar") baletleri isə bəstəkara həqiqi şöhrət getirir. 1914-cü ildə yay məzuniyyətini keçirmek üçün ailəsi ilə bərabər İsvəçrəyə gedən Stravinski, I Dünya Müharibəsi və ondan sonra Rusiyada baş vermiş inqilab səbəbindən Vətənidən yarım əsrlik bir müddətə ayrı düşür. 1920-ci illərin əvvəlində bəstəkar İsvəçrədən Fransaya köçür, keçen əsriñ 40-ci illərində isə ABŞ vətəndaşlığını qəbul edir. Bu illər ərzində Stravinski yaradıcılığı neoklassizm məcrasına yönəlir. "Çar Edip" opera-oratoriyası, "Psalmalar simfoniyası", Violin konserti, *Orpheus* baleti və digər əsərləri bəstəkarın barokko dövrünün musiqi formalarından nece sənətkarlıqla bəhrələndiyini əyani şəkildə göstərir. Nəhayət, 50-ci illərin başlanğıcında Stravinskinin bədii üslubunda daha bir kəskin dönüş baş verir — bu dəfə o, əvvəllerINKAR etdiyi dodekafoniya musiqisinin prinsiplərinə üz tutur. *Agon* baleti və *The Flood* (Daşqın) dramı ustادın yaradıcılıqda fəth etdiyi son zirvələrdir.

Bəstəkarın P.Picasso tərəfindən çəkilmiş portreti, Paris, 1920

Qarşıq xor üçün **Bepyo** (1932) əsəri kanonik pravoslav duasının mətninə yazılmışdır.

Qara Qarayev VI müasir musiqi festivalı

İsmayıł Hacıbəyov (1949-2006) Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını prof. Qara Qarayevin sinfi üzrə 1972-ci ildə bitirib. 1974-cü ildə aspiranturada təhsilini tamamlayıb. Həmin ildən ömrünün sonuna dek ADK-nın bəstəkarlıq kafedrasında dərs deyib (1999-cu ildən professor). 2003-2005-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının bədii rəhbəri vəzifəsində çalışıb. "Humay-1994" mükafatının laureati, Azərbaycanın Əməkdar incəsənət xadimi olub. Əsərləri Rusiya, Almaniya, Çexoslovakiya, Yuqoslaviya, İsveçre, Rumınıya və s. ölkələrdə ləyqəqtələ Azerbaycanı təmsil edib. Boyakarlıq lövhələrinin, bədii-publisistik məqalələrin müəllifi kimi tanınır.

Başlıca əsərləri: "Füruze" operası, BSO üçün Uvertüra, violino, violonçel və simfonik orkestr üçün ikili konsert, fp. və simfonik orkestr üçün "Cəngi", Andersen nağıllarının motivləri əsasında "Uşaq səhnələri", "Naxışlar" fantaziya-feeriyası, kameral orkestri üçün Koncertino; "Memorial" kantatası (I.Stravinski xatirəsinə ithaf), L.Tolstoyun şeirlərinə 2 a cappella xor, Nəsiminin şeirlərinə 6 a cappella xor pyesi, oktet üçün Divertissement, fleyta, klarnet və fp. üçün "İsteklər"; fp. üçün: "Watteau ruhunda eskizlər", "Albomdan səhifələr" süütası, "Üç idilliya"; "Bahar" (S.Vurğunun şeirlərinə), "Yalvarışlar" (Dante və F. von Hausenin şeirlərinə) vokal silsilələri, A.Puşkinin, S.Yeseninin şeirlərinə romanşalar.

Qarısqı xor və orkestr üçün **Memorial** kantatası bəstəkar tərəfindən 1982-ci ildə dahi rus bəstəkarı I.F.Stravinskinin xatirəsinə ithaf olaraq yazılmışdır.

John Tavener (1944-2013), ingilis bəstəkarı, ilk böyük əsəri incil efsanələrinə əsaslanan *The Whale* oratoryası 1968-ci ildə yazılmış, daha sonra Royal opera teatrının sifarişi ilə "Tereza" (1973) operası və Dostoevskinin hekayəsinin motivləri ilə "Qısa" əsəri ilə məşhurlaşmışdır. Bəstəkar 1977-ci ildə provoslav (ortodoks) dinini qəbul etmiş, bu da onun yaradıcılığına dərin təsir göstərmiş, dini-mistik motivlər üstünlük təşkil etmişdir. Başlıca əsərləri: soprano, xor, oğlanlar xoru və instrumental ansambl üçün *The Veil of the Temple* (2002) sufi poeziyası, xristian, müsəlman və hinduist mətnlerinin istifadə edildiyi xor və orkestr üçün *The Beautiful Names* (2007, mətnin əsasında Allahın 99 ismi durur), "Requiem" (2007), violin solo və similişlər üçün *Lalishri* (2006), violonçel solo və similişlər üçün *Popule Meus* (2009) və s.

İngilis şairi və rəssamı William Blake (1757-1827), yaradıcılığında mistik motivlərə görə Tavener üçün böyük əhəmiyyət kəsb etmişdir, mehz onun sözlərinə bu gün səslənəcək **Quzu** (The Lamb) xoralı bəstəkar tərəfindən 1982-ci ildə yazılmışdır.

Quzu

Quzu, quzu, balaca,
Daniş mənə astaca
Kim sənə verib həyat
Çay və çəmən yanında,
Kim soyuqdan qoruyub
Yun örtüklə bürüyüb,
Səni dünyaca sevib
İncə səs ilə seçib?
Kimdir axı, kimdir o,
Bilirsənsə de mənə?

Dinlə məni, ay quzum,
O kəs də, bil, Quzudur!
Adınız oxşar, eyni,
Quzudur onun adı.
Sevgi, nəvazış dolu,
Sənin kimi sevimli.
Doğulub körpə kimi,
O da, sən də, mən də - bir!
Bəxtiyar ol, ay quzum,
Göyden baxır ulduzun!

William Blake

William Blake, "The Lamb" (Quzu)
əsərinin nəşrinin üz qabığı

Arnold Schoenberg (1874-1951) bəstəkar, dirijor, musiqişunas, pedaqoq, ekspresyonizmin musiqidə görkəmli nümayəndəsi, dodekafon (12 tonluq) bəstəkarlıq texnikasının yaradıcısı, Yeni Vyana Məktəbinin banisi, XX əsr musiqisinin klassiki.

Prussia incəsənət akademiyasının professoru olmuş, nasitlərin hakimiyyətə gelişindən sonra ABŞ-a mühacirət etmiş, Konservatoriyada dərs demişdir. Yaratdığı bestəkarlıq məktəbi ətrafında A. Webern, A. Berg, J. Cage, E. Villas, H. Eisler, E. Krenek kimi musiqicilər birləşmişdir.

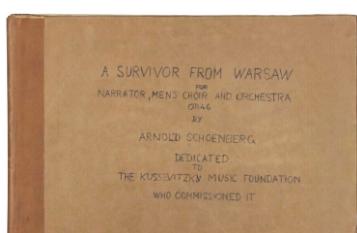
Bəstəkar Vyanada anadan olmuş, ilk təhsilini Realschule məktəbində almış, musiqi təhsilinə violoncel və violin dərsleri almaqla başlamışdır. 1894-cü ildə Alexander Zemlinsky ilə kontrapunkt və bəstəkarlıq üzrə məşgül olmağa başlayır,

yaradıcılığının erkən dövrünün ən vacib əsərləri simli kvartet №1, *Verklärte Nacht* seksteti, *Gurre-Lieder* oratoryası, Kamera simfoniyası Nr. 1 və *Pelleas und Melisande* simfonik poemasıdır.

1900-cü ildə Schönberg ilk monumental əsəri olan *Gurre-Lieder* oratoryasını yazmağa başlayır. Həmin vaxt, o, artıq Vyana yaxınlığında üç işçi xorun rəhbəri və dirijoru idi. *Gurre-Lieder* üzərində işə yeddi illik fasile verilmişdi: 1901-ci ildə bitirilmiş əsəri yalnız 1911-ci ilin sonuna orkestrləşdirmek mümkün oldu. 1913-cü ildə *Gurre-Lieder* ilk dəfə Franz Schreker'in rəhbərliyi altında ifa olundu. Wagner Təsirinin kifayət qədər aşkar duymulduyu bu əsər sonradan Schönberg'in nisbətən tanınmış əsərlərindən birine çevrilərək ona dünaya şöhrəti gətirdi. 1902-ci ildə (Parisin Komik Opera səhnəsində Claude Debussy'nin bu adda məşhur musiqili dramının sehnələşdirilməsi ilə eyni ildə) Berlinda Schönberg'in digər orkestr əsəri olan Maeterlinck'in *Pelleas und Melisande* əsəri əsasında eyni adlı simfonik poeması da yazıldı.

Schöberg'in ekspresyonist üsulunun gözəl nümunəsi kimi *Erwartung* monodramı op. 17 göstərile bilər. Bu əsərin məqsədi en yüksək gərginlik və qavrayışın en böyük intensivliyi anında insanın keçirə biləcəyi hissleri ifadə etməkdir. Bəstəkarın bu ideyalarının da tam və bitkin ifadəsinə həqiqətən dahiyanə *Pierrot Lunaire* əsərində tapdı. 8 alət və qiraətçi üçün yazılmış bu əsərdə aparıcı partiya *Sprechstimme* adlanan terzdə verilmiş xüsusi vokal texnikasıdır. *Pierrot Lunaire* melodramında Schönberg virtuoz kamera orkestrləşməsi ilə polifonik yazının birləşdiyi yeni instrumental yazının gözəl nümunələrini verib.

Bəstəkarın həyatında başqa mərhəle təessüf ki, nasistlərin hakimiyyətə gəlməsi ilə başlanır. Faşist diktatürü irqi zəmində təqiblərə başlayır və burada təbii ki, nə Schönberg, nə də əsəri bu gün ifa ediləcək Hindemith üçün heç bir istisna ola bilməzdi. Onun əsərləri qadağaya məruz qalır və beləcə irqi zəmində ağlagalməz təqiblərə üzləşən bəstəkar 1933-cü ildə Almanyadan məcburiyyət etməli olur. Bumlara etiraz olaraq yenidən iudaizmi qubul edən bəstəkar əvvəl Parise, sonra ABŞ-a köçür, orada Los-Angeles şəhərində məskunlaşır və burada onun yaradıcılığının son mərhəlesi başlanır. Festivalın bağlanmasında səslənəcək Piano konserti, *Psalm 130 "De profundis"* və *A Survivor from Warsaw* melodramı məhz bu dövrdə yazılır. Bəstəkarın yaradıcılığında ele bir musiqi janrı yoxdur ki, o, həmin janrıda əhəmiyyətli əsər yaratmasının: operalar, simfoniyalar, kamera musiqisi, mahnılar, xor əsərləri və s. XX əsrin bir çox görkəmli bəstəkarları Schönberg musiqisi və teliminin tesiri altında dodekafon bəstəkarlıq texnikasına müraciət etmişdir. Bəstəkar öz *Harmonielehre* əsərində iddia edirdi ki, "dahi insan təbətinin qanunları gələcək bəşəriyyət qanunlarının əsasıdır".

"Varşavalı şahid", əsərin partituruñun əlyazmasının üz qabığı (1947)

Əsərdə ağır konslager həyatının məşəqqətləri qiraətçi tərefindən təsvir olunur. Feldfebelin təhqirlərinən sonra mehbusların özüllərini saymaq əmri gelir, çünkü qaz kamerasına yollanacaqların hesabı gerək idi. Bu zaman ölüme məhkum edilmişlər qəflətən, hesab yerinə qədim yəhudü duasını — *Sch'ema Yisroel* (*Dinlə İsrail*) oxumağa başlayırlar. Qiraətçinin ritmik reçitativi-mətni bir səs üzərində qurularaq, ağır psixoloji əzginlik keçirən baş qəhrəmanın xatirələrində cəmlənmişdir, Feldfebelin mətni-əmərləri isə hadisələrin ekspresiyasını daha da canlı çatdırmaq üçün almancada olduğu kimi saxlanılmışdır.

Varşavadlı Şahid

Hər şeyi mən xatırlamiram

Ola biler itirmişəm huşumu

Yalnız möhtəşəm anı xatırlayıram, onlar birdən oxudu, sözleşmiş kimi, uzun illərcə inkar edilən qədim dua – unudulmuş rəmz!

Heç bir xatırəm yoxdur ki, necə düşdüm yer altına, Varşava çirkabında illərcə yaşadıdım.

Səhər eynilə açıldı: Obaşdan dedilər qalx: "Marş! Qalxın!" Fərqi yoxdur yatdın, yatmadın narahat fikirlərdən: ayrı düşmüsən axı övladdan, qadından, ata-anadan. Bilmirsən hardadı onlar; amma yatırsan? Qışqırışır: "Marş! Qalxın! Çavuş yenə hırsınləcək!"

Onlar çıxır; kimisi asta, qocaları, xəstələr, kimisi əsəbi və ləng.

Çavuşdan qorxaraq,

Tələsərək, tələsərək

Boşuna!

Səs-küy həddən artıqdır, həyəcan həddən artıq! Bir azca da tez!

Feldfebelin qışqırıqları: "Achtung! Stilljestanden! Na wird's mal! Oder soll ich mit dem Jewehrkolben nachhelfen? Na jut; wenn ihrs durchaus haben wollt!"

Feldfebel əlaltıları ilə hamını döyürdü – cavan və qocaları, zəif və güclüləri, haqlı və haqsızları...

Onların iniltilərini eşitmək çox agrılı idi.

Döyülməyimə baxmayaraq mən bütün bunları eşidirdim – elə bərk döyülmüşdüm ki, ayaq üstə dura bilmirdim. Yerdə sərələnmiş və ayağa dura bilməyənlərin başlarına-başlarına vururdular... Biz hamımız yerə yixilib qalmışq, dura bilmirik.

Deyəsən, huşumu itirmişdim. Eşitdiyim növbəti sözərən sözərə idı: "Onlar hamı artıq ölüb".

Bundan sonra feldfebel bizim işimizi bitirməyi əmr etdi.

Mən kənarda yixilib qalmışdım – demək olar ki, huşuz. Tam süküt çökdü – qorxu və ağrı – və mən feldfebelin qışqırığını eşitdim: "Rascher! Nochmals von vorn anfangen! In einer Minute will ich wissen, wieviele ich zur Gaskammer ablieferen! Abzählen!"

Onlar yenidən sayımağa başladılar, əvvəl asta-asta – "bir, iki, üç, dörd" – sonra isə daha tez, daha tez, – sonra isə elə tez-tez saydilar ki, səsləri vahşi atların tappılıtlısına bənzədi, – və birdən onlar hamı gözlənilmədən oxudular: Sch'ema Yisroel (Dinlə, İsrail).

Musanın sözləri:

Dinlə, İsrail: bizim Allahımız tək olan Allahdır.

Öz Allahını bütün ürəyinlə, bütün qəlbinlə, bütün gücünlə sev.

Bu gün Mənim sənə vəsiyyət etdiyim həmən sözlər qoy ürəyinə hakk olunsun.

Həmən sözləri övladlarma təlqin et, onlar barədə evdə olarkən də, yolla gedərkən də, yatarkən, durarkən də danış.

1943-cü ilin 19 aprel tarixində Varşava gettosunda yəhudilər tərəfindən başlanmış üsyən bir aya yaxın davam etmiş və 16 may tarixində naziştlər tərəfindən yatırılmışdır. Bu hadisə II Dünya Müharibəsi ərzində yəhudilərin naziştlərə qarşı ən böyük üsyəni kimi tarixə düşmüştür. Üsyən nəticəsində gettoda yaşayan 56 min yəhudи öldürülmüş, 7 minə isə edam edilmək üçün Treblinka həbs düşərgəsinə göndərilmişdi. Hadisələr nəticəsində ümumilikdə 71 min insan həlak olmuşdur.

Trois poèmes d'Henri Michaux (Henri Michaux'nun mətninə üç poema) əsəri **Lutosławski** tərəfindən 1962/63-cü illərdə, qarşıq xor və orkestr üçün, əsərin başlığından göründüyü kimi fransız şairi Henri Michaux'nun mətninə yazılmışdır. Əsər Zagreb Biennalesi üçün yazılmış və orada ilk dəfə 1963-cü ildə Zagreb Radiosu simfonik orkestri tərəfindən ifa edilmişdir.

Henri Michaux

Üç poema

Düşüncələr

Düşünmək, yaşamaq, dumanlı dəniz,
Mən – bu – titrəyir,
Sonsuzluğun fasılısız titrəyişi.
Dəyərsiz aləmlərin kölgələri: kölgələrin kölgələri,
Qanadların külü.
Qəribə tərzdə üzən fikirlər,
Sürüşən – içimizdə, aramızda, bizdən uzaqda,
Qadir deyillər bizi aydınlatmağa və nəyi isə dərk etməyə,
Qəribidlər evlərimizdə,
Daim dilə gətirirlər sirləri,
Həyatımızı yayındırın
Və pərən-pərən salan toz.

Böyük savaş

O onu şart torpağa
Parta-part, tarap-turup ənginə
Tappadan cənginə, sonra da ürəyinə, kürəyinə
Altı-beş eləyib buraxdı
İtin gününə saldı
O biri isə durub-durub mat oldu, param-parça
YəgİN, cezib gedəcək
İstədi birtəhər düzəlsin... yox, gedcir
Hər şey çatdı sona
Abar! Abar! Ababar!
Ayaq qopub düşdü!
Əl paralandı!
Qan fışqirdı!
Bul-bul,
Onun qarnındakı qazançada böyük sırr gizlədilib,
Ətrafdakı bütün ifritələr hönkür-hönkür ulayı –
İşə bir bax, sən işə bir bax...
Bir sizə baxaq!
Bəli, biz də, biz də Böyük Sirri axtarıraq.

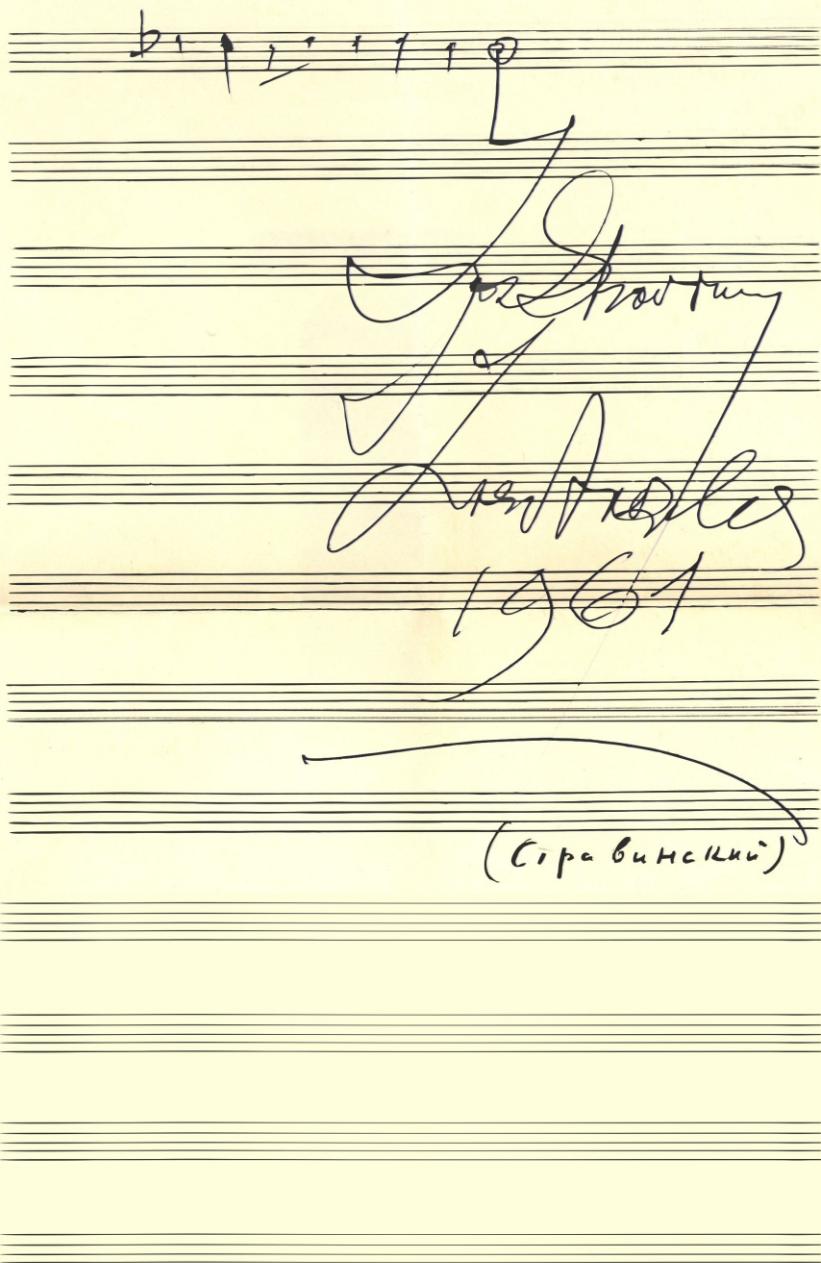

Henri Michaux (1899–1984)

Belçika əsilli fransız şairi, rəssam, gəncAILYində həkim olmaq istəmiş, almanların Belçikanı işğalından sonra bir gəmidə matros kimi Asiya, Afrika və Cənubi Amerika ölkələrinə səyahət etmişdir. 1922-ci ildə Parisdə yaşamış, 1955-də Fransa vətəndaşlığını qəbul etmişdir. Şair 1925-ci ildə Parisdə surrealistlərin sərgisindən təsirlənərək rəngkarlıq və qrafika ilə məşğul olmağa başlayır. İlk seir kitabı *Qui je fus* (Mən kim idim) 1927-də işiq üzü görmüş və diqqəti cəlb etmişdir. Növbəti əsərlərdən vacibi 1933-də yazılmış *Un bərbəre en Asie* (Asiyada vəhşi) idi. Rəssam kimi ilk sərgisi 1937-ci ildə Parisdə baş tutmuşdur. Şair 1964-cü ildə ona təqdim edilən Fransanın Milli Ədəbiyyat mükafatından imtina etmişdi.

Bədbəxtlik zamanı dinc

Bədbəxtlik, mənim böyük cütçüm,
Bədbəxtlik, əyləş,
Dincəl,
Bir az dincələk, sən də, mən də,
Dincəl,
Sən məni tapırsan, sınayırsan, mənə bunu sübut edirsən.
Mən – sənin xarabanam.
Mənim böyük teatrım, mənim siğınacağım, ocağım,
Mənim qızıl zırzəmim,
Gələcəyim, həqiqi anam, üfüqüm.
Sənin işaretinə, dolğunluğuna, öz vahimə
Dalıram mən.

İqor Stravinski tərəfindən Qara Qarayevə hədiyyə edilən avtoqraf

1961-ci ilin yayında SSRİ Bəstəkarlar İttifaqının sədri T.Xrennikov, violin ifaçısı İ.Bezrodnı və Qara Qarayev Los-Angeles müasir musiqi festivalının qonağı olmuşdular. iyunun 11-də, festivalın bağlanış konsertində, Bezrodnı Xrennikovun violin konsertini çalmış, Qarayevin isə "İldirimli yollarla" baletindən ikinci süita ifa edilmişdi. Konsertdən sonra onlar Stravinski tərəfindən onun evinə dəvət edilmişdilər. Məhz həmin gün Xrennikov bu böyük rus bəstəkarını SSRİ-yə rəsmi olaraq dəvət etmişdi. Bu avtoqraf və həmçinin Stravinskinin imzalanmış vali da həmin gecədən xatırə kimi dahi bəstəkardan Qara Qarayevə təqdim edilmişdi.

Bukletin tərtibatında Qara Qarayevin şəxsi arxivindən unikal foto-sənədlər istifadə edilmişdir. Tərtibatçı Elmir Mirzəyev, şeirlərin tərcüməsi Nicat Məmmədov

*"Qarayev şəraitə, müxtəlif təsirlərə
təbe olmayan, böyük formata malik,
müstəqil inkişaf yolunu tutmuş
bəstəkar idi. Bu təsadüf olunan elə
nadir hallardandır ki, təqdim olunmuş
mükafat və titullar haqlı olaraq
verilmişdi və Qarayevin bəstəkar kimi
əhəmiyyəti ona verilən adlardan
yüksek idi".*

Alfred Schnittke

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

swiss arts council
pro helvetia
MƏDƏNİYYƏT
Музыкальная
жизнь

YOL
ilə məmə-pulşular dəri